

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK LİSANS PROGRAMI
MEZUNLARININ MEZUN OLDUKLARI
PROGRAMA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Gökmen ÖCAL

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2010

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK LİSANS
PROGRAMI MEZUNLARININ MEZUN OLDUKLARI
PROGRAMA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Gökmen ÖCAL

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ankara, 2010

KABUL VE ONAY

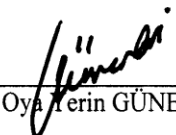
Gökmen ÖCAL tarafından hazırlanan "Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Lisans Programı Mezunlarının Mezun Oldukları Programa İlişkin Görüşleri" başlıklı bu çalışma, 11.05.2010 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Oya G. ERSEVER (Başkan)

Doç. Dr. Tuncay ERGENE (Danışman)

Prof. Dr. Fidan Korkut OWEN

Prof. Dr. İbrahim YILDIRIM

Doç. Dr. Oya Kerim GÜNERİ

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. İrfan ÇAKIN
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin 1 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

11.05.2010

Gökmen ÖCAL

ÖZET

ÖCAL, Gökmen. *Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Lisans Programı Mezunlarının Mezun Oldukları Programa İlişkin Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2010.

Araştırmanın amacı, Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Lisans Mezunlarının Mezun Oldukları Programa İlişkin Görüşlerinin, cinsiyet ve çalışma alanları, sahip oldukları unvanlar, aylık maaşları, kurum türleri, mezuniyet yılları değişkenleri açısından incelenmesi ve verilen eğitimin mezunlar tarafından mesleki deneyimleri bağlamında nasıl değerlendirildiğinin belirlenmesidir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak, uzman görüşleri alınarak oluşturulan “Mezun İzleme Anketi” kullanılmış ve 1986-2009 yılları arasında Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programı’ndan mezun olan 1052 mezun arasından, ankete katılan 203 mezun üzerinde gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler SPSS 10 paket programı kullanılarak Varyans Analizi, t testi ve χ^2 testi ile sınanmıştır. Diğer değişkenlerden elde edilen bilgilere ilişkin betimes analizler gerçekleştirilmiştir.

Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programı’ndan mezun olanların meslek yaşamlarının ilk yıllarında dershanelerde, ilerleyen yıllarda ise genellikle devlet okullarında, rehberlik araştırma merkezlerinde ve özel okullarda görev yaptıkları ve tamamına yakınının, mezun oldukları alanla ilgili bir işte çalıştığı sonucuna ulaşılmıştır. Kadın PDR uzmanları genellikle anaokulu, temel eğitim I. ve II. Kademe; erkek mezunlar ise lise ve rehberlik araştırma merkezlerinde yoğunluklu olarak çalışmaktadırlar.

Mezunların PDR lisans eğitimleri ile ilgili değerlendirmeleri, lisans programı esnasında en çok öğrenci ile kurulan iletişimden memnun kaldıkları, yabancı dil eğitimini PDR lisans eğitiminde çok gerekli gördükleri; hatta “hazırlık sınıfı” konulmasının çok yararlı olacağına inandıkları biçiminde ortaya çıkmıştır. Mezunların, uygulama

laboratuvarlarının fiziksel yeterliliklerinin geliştirilmesi gerektiğini vurguladıkları görülmüştür.

Mezunların meslek yaşantılarında sıklıkla davranış problemleri, gelişim sorunları, arkadaşlık ilişkileri, mesleki rehberlik, kaygı ve iletişim becerileri ile ilgili sorunlarla karşı karşıya kaldıkları belirlenmiştir. Özellikle 2000 yıllardan sonra Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programı'ndan mezun olanların kendilerini mesleki alanda daha yeterli gördükleri ve mezunların % 96'sının bu program kendi yakınlarına da önerebilecekleri saptanmıştır. Daha donanımlı mezunların verilebilmesi için PDR Lisans Programı'nın gözden geçirilmesine ve güncellenmesine yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Mezun, Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Lisans

ABSTRACT

ÖCAL, Gökmen. Alumni survey of Psychological Counseling and Guidance Undergraduate Program at the Hacettepe University in Turkey. Master Thesis, Ankara, 2010.

The aim of this research is to analyze the views of Hacettepe University Psychological Counseling and Guidance Undergraduate program graduates about their own program concerning their gender, professional title, level of income, type of working institutions and graduation year, and to find out the impact of undergraduate training program on their career.

The data has been gathered by using “Alumni Survey Questionnaire” as self-administred instrument and individual interviews. The survey has been applied to 203 graduates of 1052 alumni graduated from Hacettepe University Psychological Counseling and Guidance Undergraduate Program in between 1986-2009 academic years. The data was analyzed by statistical tests such as ANOVA, t-Test and Chi-Square tests using SPSS 10 statistical program.

Nearly all of the graduates work in the areas related to their own departments. Hacettepe University Psychological Counseling and Guidance License Program graduates work in private tutoring courses (calledin Turkish dershane) in the early years of their career life, and then they work at public or private schools. The female graduates generally work at kindergarten or primary schools during their I. and II. Grade level and the male graduates mostly work at high schools or guidance and counseling centers.

It’s found out that the relationship between the faculty members and the students during the undergruadete education has been more satisfying among the students. The alumnie states the importance of foreign language in their practice and training and express the the necessity of language preparation programs at the beginning of undergraduate training. The alumnie generally work with clients who have behavior problems,

developmental problems, peer relations; career counseling and guidance services, anxiety, and communication skills in their professional practice. They have also stated that the physical atmosphere in the counseling practice settings should be improved for better results. Although the graduates after 2000's find themselves highly qualified and competent in counseling skills and competencies, there is a need for some developments in undergraduate level counseling and guidance curriculum to satisfy the needs and expectations of society and work force.

Keywords: Alumni, Counseling and Guidance, Undergraduate

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	I
BİLDİRİM	II
TEŞEKKÜR.....	III
ÖZET.....	IV
ABSTRACT.....	VI
İÇİNDEKİLER	VII
GRAFİK VE TABLOLAR LİSTESİ.....	VIII
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1 Problem	4
1.2. Alt Problemler	5
1.3. Sınırlılıklar	6
1.4. Tanımlar	6
1.5. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi	6
BÖLÜM II.....	8
İLGİLİ KURAMSAL ÇERÇEVE VE ARAŞTIRMALAR	8
2.1. İlgili Kuramsal Çerçeve	8
2.2. İlgili Araştırmalar.....	10
BÖLÜM III	21
YÖNTEM	21
3.1. EVREN VE ÖRNEKLEM	21
3.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	21
3.2.1. Mezun İzleme Anketi	21
3.2.2. Kişisel Bilgi Formu.....	22
3.3. İşlem Yolu.....	22
3.4. Çözümle Yöntemleri.....	22
BÖLÜM IV	24
BULGULAR	24
BÖLÜM V	36
TARTIŞMA VE YORUM	36
BÖLÜM VI	50
VARGI VE ÖNERİLER	50
KAYNAKÇA	57

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo No</u>		Sayfa
1	Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Cinsiyet ve Çalışma Alanlarına İlişkin Çapraz Tablo	29
2	Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Cinsiyet ve Çalışma Alanlarına İlişkin χ^2 Testi Sonuçları	29
3	Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Kıdemleri ve Kurum Türlerine İlişkin Çapraz Tablo	30
4	Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Kıdemleri ve Kurum Türlerine İlişkin χ^2 Testi Sonuçları	31
5	Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Çalıştıkları Kurum Türü ve Ünvanlarına İlişkin Çapraz Tablo	32
6	Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Çalıştıkları Kurum Türü ve Ünvanlarına İlişkin χ^2 Testi Sonuçları.....	32
7	Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Çalıştıkları Kurum Türü ve Maaşlarına İlişkin Çapraz Tablo	33
8	Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Çalıştıkları Kurum Türü ve Maaşlarına İlişkin χ^2 Testi Sonuçları	33
9	Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Cinsiyet ve Sahip Olduklarını Düşündükleri PDR Yeterliliklerine Betimsel İstatistikler ve t Testi Sonuçları	34

10	Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Mezuniyet Yılı ve Sahip Olduklarını Düşündükleri PDR Yeterliliklerine İlişkin Betimsel İstatistikler	34
11	Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Mezuniyet Yılı ve Sahip Olduklarını Düşündükleri PDR Yeterliliklerine İlişkin ANOVA Sonuçları.....	35
12	Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Mezuniyet Yılı ve Sahip Sahip Olduklarını Düşündükleri PDR Yeterliliklerine İlişkin LSD Testi Sonuçları	35

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bireyin ilgi, yetenek ve değerlerini tanıması, güçlü ve zayıf yönlerini bilmesi, çevrede kendisine sunulan olanaklardan haberdar olması, mevcut seçeneklerden kendisine en uygun olanını seçebilmesi, içinde yaşadığı toplumun mutlu, uyumlu ve üretken bir ferdi olması, kısacası kendisini gerçekleştirebilmesi için bireye sunulan sistemli ve profesyonel yardımlar olarak tanımlanan Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) hizmetleri Amerika Birleşik Devletleri'nde doğup büyümüş ve uygulamalı bir bilim dalı haline gelmiştir (Kuzgun, 2000).

Amerika Birleşik Devletleri'nde bir "mesleki rehberlik" hareketi olarak doğan ve 20. yüz yılın ilk çeyreğinde ABD eğitim sisteminde yerini alan PDR hizmetleri, Türk Eğitim Sistemi'ne 1950'li yıllarda girmiştir. Ülkemizde PDR alanına ilişkin ilk lisans programı, 1965 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi "Eğitim Psikolojisi ve Rehberlik" bölümü ile başlamıştır. Bu Fakültenin bir diğer özelliği de Türkiye'de kurulan ilk "Eğitim Bilimleri Fakültesi" olmasıdır.

PDR alanında ilk lisansüstü eğitim ise 1966–1967 öğretim yılında Hacettepe Üniversitesi Mezuniyet Sonrası Eğitimi Fakültesi'nde açılan Eğitim Bölümü içerisinde verilmeye başlanmıştır. Bu eğitim daha sonra, 1974 yılında Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi bünyesinde oluşturulan "Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü" içerisinde sürmüştür. İlerleyen yıllarda, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi'nde açılan programlar izlemiştir (Özgüven, 1990).

Yükseköğretim kurumlarında PDR eğitimi, ilk olarak 1953–1954 öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı Gazi Eğitim Enstitüsü "Pedagoji" ve "Özel Eğitim" bölümleri ders programlarına "Rehberlik ve Danışma" adlı bir dersin konmasıyla başlamıştır. Bu tarih, rehberlik adlı bir dersin Türkiye'deki bir yüksek öğretim programında ilk kez okutulması bakımından önemlidir. 1962 yılında ODTÜ Psikoloji

bölümü programına “Danışma Psikolojisi” (counseling psychology) adlı ders konmuş ve bu ders 1982 yılına kadar varlığını sürdürmüştür (Kuzgun, 2000). İstanbul Üniversitesi Pedagoji Enstitüsü programında da benzeri biçimde “Rehberlik”, “Danışma”, “Psikolojik Testler” gibi dersler yer almıştır (Tan, 2000).

PDR alanına personel yetiştirme çabası, bir akademik program olarak, lisansüstü düzeyde 1966–67 yılında Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bölümünde başlatılmıştır. Lisansüstü PDR programları daha sonraki yıllarda Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde, ODTÜ ve Boğaziçi Üniversitesi’nde açılmış ve 1990’lara dek, yüksek lisans düzeyinde yaklaşık 275 ve doktora düzeyinde 60 kadar öğrenci mezun edilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı, lisansüstü öğrenim görmüş personelin seviyesine uygun kadrolar açmadığı için bu personelden okullardaki rehberlik servislerinde yararlanmak mümkün olmamıştır. Bu alanda yetişen personelin Milli Eğitim Bakanlığındaki üst düzey kadrolarda, Sağlık Bakanlığı’na bağlı kurumlarda, üniversitelerde veya Silahlı Kuvvetlerde görev aldıkları söylenebilir (Özoğlu, 1986; Özgüven, 1990).

Yeşilyaprak’ın (2009) çalışmasında belirttiği üzere Türkiye’de PDR hizmetleri, başlangıcından günümüze dek, daha çok eğitim sürecinde verilen hizmetler olarak kabul edilmiş, lisans programları da ilk ve orta öğretim kurumlarında görev yapacak eleman yetiştirme hedefine göre düzenlenmiştir. Lisans programından mezun olanlar, MEB’e başvurduklarında “Rehber Öğretmen” kadro ünvanı ile okullara veya Rehberlik ve Araştırma Merkezlerine atanmaktadır. İlk ve ortaöğretim okullarında görevli rehber öğretmenlerin yaklaşık yarısı psikolojik danışma ve rehberlik alanında bir lisans programını bitirmişlerdir. Geri kalanlar ise başta psikoloji, eğitim bilimlerinin diğer uzmanlık alanları ile felsefe ve sosyoloji mezunlarıdır.

Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanındaki önemli konulardan birisi de mezunlar ile ilgili yapılan izleme çalışmalar olduğu ve programlara yön vermede bu programların önemli bir yere sahip olduğu belirtilmektedir (Gibson ve Mitchel, 1995). Cobia ve Henderson (2003), izleme çalışmalarını, mezunların okul yaşantıları sonrasında ne yaptıkları ile ilgili olarak geniş bir zaman dilimini kapsayacak şekilde bağlantı kurulması olarak tanımlamışlardır. Yeşilyaprak (2001), mezunlar ile ilgili yapılabilecek

önemli çalışmalardan birinin izleme çalışmaları olduğunu belirtmiştir. Topsis (2007), mezunları izleme çalışmalarını, işe ve mesleğe yerleştirilmiş öğrencilerin ya da eğitimlerini bitirerek mesleklerinde görev yapan kişilerin, çalışma verimlerini, uyumlarını iş ve doyum düzeylerini, mesleki gelişimlerini, sorunlarını ve bunlarla ilgili eksikliklerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bir hizmet alanı biçiminde tanımlamıştır. Erkan (2003), ise rehberlik hizmetleri kapsamında izleme çalışmalarını, çeşitli ders, program ya da işlere yerleşen öğrencilerin buralardaki başarıları, memnuniyetleri, mezunların üst eğitim kurumları ve iş hayatlarındaki durumların belirlenmesi gibi etkinliklerinin yer aldığı değerlendirme ve araştırmayı da içine alan bir kavram olarak tanımlamıştır.

Bu konuda Jett ve Delgado-Romero (2009), mezunlarla yapılan izleme çalışmalarının, mezunların kariyerleri konusunda elde edilecek bilgiler, mezunların seçimini gerektiren programlarda gerekli olabileceğini belirtmişlerdir. Mezunlardan elde edilecek bilgiler, mezunların kariyer hazırlıklarını yapma aşamasında, bölümlerin nitelikleri hakkında geri bildirim alabilecekleri önemli bilgi kaynaklarıdır (Landrum ve Elison-Bowers, 2009).

Mezunların iş yaşamlarında gösterdikleri gelişim ve değişimlerin, iş yaşantılarındaki memnuniyetlerinin, meslekleri ile ilgili geleceklerine yönelik beklentilerin ya da mezun oldukları programlara yönelik iş yaşantılarının gereksinimleri ile ilgili verecekleri geri bildirimler izleme çalışmaları ile sağlanabilir. Bununla birlikte izleme çalışmalarının iş yaşamına ilişkin bilgiler içermesi nedeniyle kariyer danışmanlığı, mesleki rehberlikle bir bağı olduğundan söz etmek mümkündür. Ogletree ve Matile (1998) tarafından mezunlarla yapılan bir izleme çalışmasında elde edilen bulgular arasında, gelecekte işe yerleşme veya iş sahibi olma konusunda daha fazla mesleki rehberliğe ve hazırlığa ihtiyaç olduğu bilgisi yer almaktadır. Yapılan araştırmalar, mezunların kariyerlerine ilişkin tavsiye alabilme ihtiyacının oldukça yüksek olduğu belirtilmektedir (Ogletree, 1999). İzleme çalışmaları mezunların kariyer gelişimlerinin ve değişimlerinin takip edilmesi, profesyonel anlamda henüz mezun olmayan öğrencilerin kariyer ihtiyaçlarını belirleyerek, beklentilerine en uygun kariyer seçenekleri oluşturmalarında önemlidir. Mezun olmaya aday öğrencilerin, iş yaşamına ilişkin bilgi birikimlerini arttırma, farklı

kariyer seçenekleri konusunda farkındalık kazanmaları mesleki rehberlik ile de ilişkili görünmektedir (Korkut-Owen, Acar, Haskan ve Kızıldağ, 2010).

Ülkemizde PDR alanına olan ilgide önemli bir artış vardır. İlk defa lisans düzeyinde 1982 yılında öğrenci alan Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik programı % 2'lik dilimden öğrenci alan ve üniversiteye hazırlanan adaylar arasında yüksek düzeyde tercih edilen lisans programlarından. Ülkemizde halen 2009 yılı itibariyle 34'ü gündüz, 11'i gece eğitimi veren 45 devlet üniversitesi, 4 vakıf üniversitesinde olmak üzere toplam 49 PDR lisans eğitimi programında hizmet verilmektedir (ÖSYM, 2009).

Bu araştırma ile Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik lisans programlarından mezun olanların, demografik özellikleri, çalışma yaşamları, mesleki sorunları ve mesleki gelişimleriyle ilgili bilgilerine ulaşmak ve lisans programı ile ilgili görüşlerini paylaşmalarına olanak sağlayabilmek amaçlanmaktadır. Bu bilgilere ulaşılarak, hali hazırda PDR Lisans Programı'na devam eden öğrencilerin mesleki planlar yaparken PDR alanında iş yaşamına ilişkin daha detaylı bilgiye sahip olmaları, PDR'nin farklı iş alanlarını ve çalışma yaşamına ilişkin farkındalık kazanmaları, böylelikle öğrencilerin mesleki gelişim süreçlerine yardımcı olabilmek de amaçlanmaktadır.

1.1.Problem

Araştırmanın problemi:

“Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) mezunlarının demografik özellikleri, çalışma yaşamlarına ilişkin özellikleri, lisans programına ilişkin görüşleri, çalışma yaşamlarında karşılaştıkları sorunlar, PDR lisans programının geliştirilmesine yönelik önerileri nasıl bir dağılım göstermektedir?” olarak saptanmıştır.

1.2 Alt Problemler

1.2.1 Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının demografik özellikleri nasıl bir dağılım göstermektedir?

1.2.2 Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının çalışma yaşamlarına ilişkin özellikleri nasıl bir dağılım göstermektedir?

1.2.3 Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının PDR lisans programına ilişkin görüşleri nelerdir?

1.2.4 Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının çalışma yaşamlarında karşılaştıkları sorunlar nasıl bir dağılım göstermektedir?

1.2.5 Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının PDR lisans programına ilişkin önerileri nelerdir?

1.2.6 Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının cinsiyete göre ve çalıştıkları kurumlar nasıl bir dağılım göstermektedir?

1.2.7. Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının kıdemlerine göre çalıştıkları kurumlar nasıl bir dağılım göstermektedir?

1.2.8 Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının çalıştıkları kurum türüne göre ünvanları nasıl bir dağılım göstermektedir?

1.2.9 Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının çalıştıkları kurum türüne göre maaşları nasıl bir dağılım göstermektedir?

1.2.10 Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının PDR yeterlilikleri cinsiyete göre manidar olarak farklı mıdır?

1.2.11 Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının PDR yeterlilikleri mezuniyet yılına göre manidar olarak farklı mıdır?

1.3. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma tüm Türkiye’de çalışan Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Lisans Programı mezunları ile sınırlıdır.

2. Anket formuna ilişkin veriler kişisel bilgi formu ile elde edilen bilgilerle sınırlıdır.

1.4. Tanımlar

Bu araştırmada geçen kavramların tanımları aşağıda verilmiştir.

Mezun: Bir okulu bitirerek diploma almış kişi. (Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük)

Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR) Lisans Programı: Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı

Lisans Düzeyi: Dört yıllık üniversite eğitimi veren program

1.5. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Ülkemizde PDR hizmetleri, sunulan hizmetler ve örgütlenme gücü bakımından hızlı bir gelişim göstermektedir. PDR programlarından mezun olanların büyük bir çoğunluğu kamu sektöründe çalışırken, özel psikolojik danışma merkezlerinin ve rehberlik araştırma merkezlerinin sayısının artmasına bağlı olarak bu alanlarda çalışan mezunların sayısının da arttığı söylenebilir. Bu noktada izleme çalışmaları ile mezunların çalışma alanlarının belirlenmesi önem kazanmaktadır.

Mezunların eğitimlerini tamamladıktan sonra çalışma hayatına atılmaları ile birlikte çözmeleri gereken birçok sorunla karşı karşıya kaldıkları da gözlenmektedir. Bu sorun alanlarının gerçekçi biçimde belirlenebilmesi, mezunların gereksinimlerinin tespit edilmesi açısından da izleme çalışmalarına gereksinim duyulmaktadır. PDR alanında hala Türkiye'ye özgü bir modelin geliştirilememesi, PDR hizmetleri için gereken fiziki koşulların uygun olmaması, standardize edilmiş ölçme araçlarının yetersiz olması mesleki gelişimi de sınırlayan önemli noktalardır.

Avrupa Birliği, Mart 2000'de Lizbon'da belirlenen 2010 yılında "dünyanın bilgiye dayalı en dinamik ve rekabetçi toplumu olmak stratejik hedefi" ni (A New Start for the Lisbon Strategy, 2005) yakalamak için "Yaşam Boyu Öğrenme" ilkesine büyük önem verilmektedir. Bu konuda yayımlanan yazılarda AB ülkelerinde yaşam boyu öğrenme stratejilerinin uygulanmasında da psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin önemli bir rol aldığı belirtilmektedir. İşte bu noktada ülkemizde PDR alanında önemli bir yere sahip olan Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programı mezunları ile yapılan bu çalışma ile mezunların program ile ilgili görüşlerinin alınması, almış oldukları eğitimin meslek yaşamlarındaki beklentilere ne derecede karşılık verdiğinin belirlenebilmesinde katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

PDR Lisans Programındaki temel bilgilerin lisansüstü programı sürdürebilmek için zemin oluşturduğuda düşünüldüğünde, araştırma sonuçlarının yüksek lisans eğitimi içinde katkıda bulunabileceği söylenebilir. Bununla birlikte PDR mesleğinin geleceğinin aslında büyük ölçüde psikolojik danışmanların niteliğinde ve her bir psikolojik danışmanın zamanlarını ve enerjilerini nasıl ve nerede kullandıklarında gizli olduğu düşünülürse, bu çalışmanın PDR lisans öğrencileri ve mezunları arasındaki iletişimin artmasında da yararlı olacağına inanılmaktadır.

Bir diğer önemli nokta ise, ülkemizde mezunlar üzerinde sınırlı sayıda araştırmanın olması, yapılan araştırmaların bilgi toplama ve değerlendirme yapmanın ötesine geçmemesi, PDR mezunları ile ilgili yapılacak çalışmalara zemin ve kaynak oluşturması açısından önem taşıdığı belirtilebilir.

BÖLÜM II

Bu bölümde öncelikle Psikolojik Danışma ve Rehberlik ile ilgili kuramsal çerçeveye yer verilmiş, daha sonra mezunlar ve izleme ile ilgili olarak literatür taramasından elde edilen bilgiler sunulmuştur.

İLGİLİ KURAMSAL ÇERÇEVE VE ARAŞTIRMALAR

2.1 İlgili Kuramsal Çerçeve

Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetleri, 50 yıldan uzun bir süredir ülkemizde devam eden bir hizmet alanıdır. Türk eğitim sistemine kavram olarak 1950'li yıllarda giren PDR hizmetleri, çoğunlukla okul ortamlarında sunulan bir hizmet olarak göze çarpsa da, özellikle son yıllarda giderek artan bir şekilde adalet, sağlık, endüstri alanlarında ve Rehberlik Araştırma Merkezleri, Özel Rehabilitasyon Merkezleri'nde de yer almaya başlamıştır. Hızlı teknolojik gelişmelere bağlı olarak günümüzde insanlar psikolojik danışmanlara daha çok gereksinim duymaya başlamışlardır. Bilim ve teknolojinin insanların yaşamına bu denli etkili olmaya başlamasının doğal bir sonucu olarak bireylerin, birbirleriyle olan iletişimlerinde ve psikolojik yaşamlarında meydana gelen değişikliklere, uyum süreçlerini kolaylaştıracak bir hizmete duydukları gereksinimleri de arttırmıştır.

Bu süreç içerisinde önemli bir yere sahip olan PDR hizmetleri 1950'li yıllarda Türk-Amerikan İşbirliği anlaşması kapsamında ülkemize davet edilen Amerikalı uzmanların çabaları ile başlatılmıştır. PDR alanında ilk uygulamaları, yaptıkları inceleme ve değerlendirmeler sonunda başlatmışlardır. Eş zamanlı olarak ABD'ye gönderilen Türk eğitimciler de oradaki deneyimlerini uygulama alanında paylaşarak PDR hizmetlerinin gelişimine katkıda bulunmuşlardır. Türk eğitimciler arasında Prof. Dr. Feriha Baymur ve Prof. Dr. Hasan Tan bu anlamda ilk çalışmaları yapanlardır. 1953-1954 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü, Pedagoji ve Özel Eğitim Bölümleri ders programlarına Rehberlik dersinin konulması ve 1955'de Ankara Demirlibahçe İlkokulu'nda ilk Rehberlik

Merkezinin açılması PDR alanının başlangıç aşaması olarak nitelendirilebilir (Özgüven, 1990).

1960'lardan sonra kalkınma planlarında ve Milli Eğitim Şura çalışmalarında PDR anlayışı ve hizmetlerine yer verildiği görülmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı 1970-1971 öğretim yılında 24 okulda PDR uygulamalarını resmen başlatmıştır (Kepçeoğlu, 1994). Okullarda başlatılan PDR hizmetleri, PDR personeli yetiştiren kurumların açılmadan başlatılmasından dolayı, bu alanı yeterince bilmeyen personel tarafından yürütülmeye çalışılmıştır. PDR alanına ilişkin kavramlar, uygulamalar, rol, kimlik, görev ve sorumluluklar, etik kurallar bakımından birtakım yanlış algılamaların yaşanmasına neden olmuştur. 1982 yılında 2574 sayılı Yükseköğretim Yasası'nda üniversitelerde öğrenciye yönelik Psikolojik Danışma ve Rehberlik Merkezlerinin kurulması hükmüne yer verilmesi ve yine bu yasa ile üniversitelerde PDR lisans programlarının açılması, bu alanda personel yetişmesinde önemli adımlardan biri olmuştur. Bu tarihten sonra okullara 1985 yılından itibaren aşamalı olarak PDR alanında lisans eğitimi almış profesyonel personel atanmaya başlanmıştır (Korkut-Owen, 2007).

Bir akademik program olarak, PDR alanına personel yetiştirme lisansüstü düzeyde Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bölümü'nde 1966-1967 yılında başlamıştır. İlerleyen yıllarda lisansüstü eğitim programları, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, ODTÜ ve Boğaziçi Üniversitesi'nde açılmıştır. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde açılan ve daha çok eğitimin psikolojik temellerine odaklanan "Eğitim Psikolojisi ve Rehberlik" programını dışında, PDR programı 1981 yılında Hacettepe Üniversitesi'nde ilk defa açılmıştır (Özgüven, 1990).

1950'li yıllarda kavramsal düzeyde ülkemize giren PDR hizmetleri, 1970'li yılların başında uygulamalar düzeyinde, 1989 yılında ise gerekliliği ve önemi tüm ilgililerce kabul edilmeye başlanmış bir alan olarak gelişimini sürdürmüştür. (Korkut-Owen,2007). Gün geçtikçe önemi artan ve ihtiyaç duyulan bir alan haline gelen PDR hizmetlerinde mezunların sayısının hızlı bir artış göstermesine bağlı olarak, meslektaşların mesleki birlik ve bütünlüğe ulaşması, mezunların haklarının korunması, meslek eğitiminin oluşturulması, verilen hizmetin kalitesinin korunması gibi konularda

yardımcı olacak bir derneğin kurulması da bir zorunluluk halini almıştır (Özgüven, 1990). Amerika’da PDR hizmetleri 1910’larda örgütlenmeye başlamış ve 1913’te ulusal Mesleki Rehberlik Derneği (National Vocational Guidance Association- NVGA) kurulmuştur. 1950’lerde Amerika’da PDR alanındaki dernekleri çatısı altında toplayan Amerikan Kişilik Hizmetleri ve Rehberlik Örgütü (American Personnel and Guidance Association-APGA) kurulmuş ve bu alanda çalışanların eğitim ve çalışma standartları oluşturulmuştur (Gibson ve Mitchell, 1990. Akt: Korkut-Owen, 2007). PDR Derneği Türkiye’de 1989 yılında kurulmuştur. Bu yıla gelene kadar PDR alanında çalışanların bir kısmı 1976 yılında kurulmuş olan “Psikologlar Derneği”ne üye olarak mesleki gelişimlerini sürdürmekteydiler. Psikologlar Derneği’nin 1988 yılında üyelik koşullarını değiştirerek, derneğe sadece “Üniversitelerin Edebiyat Fakültesi’nde bulunan Psikoloji Bölümlerinden mezun olanların üye olabileceği” şeklinde bir sınırlama getirmesi ve PDR lisans programının sayısının hızla artmasıyla iki alan arasında farklılıkların daha çok hissedilmeye başlaması sonucunda PDR Derneği kurulma süreci de hız kazanmıştır (Korkut-Owen, 2007).

PDR Derneği’nin kurulmasının ardından, meslek elemanı yetiştirme ve mesleki uygulamaların standartlarını ortaya koyan, mesleğe giriş ve çıkışları belirleyen, meslek örgütünün işleyiş esaslarını saptayan yasal düzenlemelere gereksinim olduğu anlaşılmıştır (Ergene, 2003). Meslek Odası kurulmasına yönelik olarak kanun teklifi 31.05.2007 tarihinde “Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu” esas komisyon, Adalet Komisyonu da tali komisyon olmak üzere TBMM’ye sunulmuştur. Böylece “Psikolojik Danışmanlar Meslek Odası ve Birliği Kurulması Hakkında Kanun Teklifi” Meclis inceleme sürecine girmiştir. İnceleme halen devam etmektedir.

2.2 İlgili Araştırmalar

Mezunların iş yaşamlarında nelerle karşılaştıkları, öğrenim hayatlarına ilişkin fikirlerinin ne olduğu, mezun oldukları programlara ilişkin görüşleri, mezun oldukları lisans programlarında okuyan öğrencilere geri bildirimler sağlaması açısından önem arz etmektedir. Bu amaçla yapılan izleme araştırmalarının sonuçları, programın geliştirilmesinde, programı uygulayan kişilerin beklentilere yönelik düzenlemeler

yapabilmelerinde ve programda okuyan öğrencilerin mezuniyet sonrası yaşam hakkında bilgi edinebilmelerinde oldukça önemlidir. Bu amaçla yurt dışında ve yurt içinde çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Boneav (1968), 1967’de mezun olan 17.000 psikoloji mezunu üzerinde yaptığı araştırmasında, 6 yılda psikoloji bölümünden mezun olan 170 öğrencinin doktora düzeyinde eğitimlerine devam etmeyi seçtiklerini ve bu öğrencilerin bölümlerinde gördükleri müfredattan ve eğitimden memnun oldukları için yüksek lisans ve doktora düzeyinde eğitim almayı seçtiklerini belirtmiştir.

Benzer bir çalışma da Cates (1973) 1969 ve 1970’de mezun olmuş 4320 psikoloji mezunu üzerinde yapılmıştır. Cates, mezunların % 70’inden fazlasına işyeri şartları, maaşlar, mezuniyet sonrası eğitimler ve gelecek beklentileri hakkında sorular sorarak mezunların bu konulardaki memnuniyetlerini araştırmıştır. Araştırmaya katılan mezunların çalışma yaşamlarından memnun oldukları, mezuniyet sonrası kendilerine verilen desteği yeterli buldukları görülmüştür.

Eğitimlerini 1970’ler civarında tamalayan psikoloji öğrencileri üzerinde yapılan çalışmalarda mezuniyet sonrasında iş sahibi olanların oranı % 41’den % 70’e değiştiği sonucu elde edilmiştir. Psikoloji mezunlarının çeşitli işlerde çalışmakta ve çeşitli mezuniyet programlarında görev aldıkları belirlenmiştir (Davis,1979; Lunneborg ve Wilson 1982; Quereshi, 1979; Titley,1978; Ware ve Meyer 1981; Wise ve arkadaşları, 1983, 1988; Woods, 1979). Mezunların çalışma yaşamlarında kişisel deneyimlerinin mesleki anlamda ilerlemelerinde, almış oldukları eğitime göre daha yarar sağladığı sonuçlarını elde etmişlerdir. Üç sınıf üzerinde 10 yıl boyunca yapılan analizlerde, psikoloji eğitiminde profesyonel seviyenin arttığı ve psikoloji mezunları arasında işsizlik oranının yok denecek kadar az olduğu bulgusu elde edilmiştir (Akt: Delaney, 2008).

Bu alandaki en sistematik araştırmalardan biri Lunneborg’un (1974, 1985) ve Lunneborg ve Wilson’un (1982, 1985) Washington Üniversitesi’nde yaptığı çalışmadır. Çalışma geniş örnekleme, yüksek cevap oranı (1985’teki iki çalışma için % 59, % 64) ve diğer araştırmacılar tarafından genişletilmiş soruları ile alanda öne çıkmaktadır. Lunneborg araştırmasında, mezunların eğitim hayatı ve kariyer deneyimleri arasında

karmaşık bir ilişkiler ağı bulmuştur. Mezunlar, mezun oldukları alandan aldıkları eğitimin, mesleki gelişimlerinde ve meslek yaşamlarında karşılaştıkları güçlüklerle baş edebilmelerinde destekleyici olmadığını ve programın bu yönde geliştirilmesinin olumlu olacağını belirtmişlerdir.

Bir başka benzer araştırmada ise, Creighton Üniversitesi'nde mezunlar üzerinde sistematik müdahaleler ile mesleki gelişimleri arasında ilişki kurulmaya çalışılmıştır ve belirli aralıklarla mezunların mesleki gelişimlerine yönelik paylaşımların, mesleki gelişimlerine olumlu katkılar sağladığı sonucu elde edilmiştir. (Wane ve Meyer, 1981). Benzer biçimde Colorado Üniversitesi'nde yapılan bir başka çalışmada üniversiteden bir ila on yıl içinde mezun olmuş öğrencilerden alınan cevapların toplanması ve yorumlanmasıyla, mezunların çalışma hayatları ve aldıkları eğitim arasında bir ilişki olup olmadığı incelenmiş, alınan eğitim ile çalışma yaşamları arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucu bulunmuştur.

Psikoloji mezunlarının cinsiyete göre çalışma alanları arasında ilişkiyi araştırdıkları çalışmada Ware ve Meyer (1981), cinsiyete bağlı anlamlı farklılıklar bulmuşlardır. Erkeklerin, çoğunlukla doktora programlarına yöneldikleri, kadınların ise iş sektöründe çalışmayı tercih ettiklerini saptamışlardır. İş sektöründe ise kadınların daha çok sosyal hizmetler bölümünü, erkeklerin ise ticari işleri tercih ettikleri sonucunu elde etmişlerdir. Minnesota Üniversitesi'nde 1928-1936 yılları arasında mezun olanlar üzerinde yaptığı çalışmasında (N: 6000 % 52 cevap oranı) kriz öncesi yıllarda 1928, 1929 ve 1930 mezunlarının % 80, % 90 kadarının ise mezuniyetlerinden sonra üç ay içinde iş bulduklarını belirtmiştir. Yine 1935 ve 1936'daki oranların, kriz öncesi dönemdeki gibi yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Bu oranların okula ve bölüme bağlı olarak değiştiği görülmüştür. Fen, edebiyat ve sanat alanındaki kolejlerden mezun olan öğrencilerin % 50 kadarının kriz dönemi öncesi ve sonrasında kendi alanlarında iş bulabildiklerini belirtmişlerdir.

Wishart ve Rossmann (1977), orta batıdaki 11 sanat kolejinde 1975 yılında mezun olanları inceledikleri izleme çalışmasında, mezuniyetten altı ila dokuz ay sonrasında erkeklerden sadece % 4, kadınlardan ise % 5'inin iş bulamadığını, erkeklerin % 48'i

kadınların % 56'tısı tam zamanlı işlere sahipken; erkeklerin % 36'tısı kadınların % 22'sinin okullarda görev yaptığını ortaya koymuşlardır. Araştırmaya konu olan mezunların üçte birinden fazlasının alan dışı bir işte çalıştığını, buna rağmen sadece % 8'inin alanlarından tatmin olmadıklarını, sonucuna varmışlardır. Ayrıca sanat okulu mezunlarının okullarının kendilerine alternatif hareket alanları arasında seçim yapabilme yeteneği, sözlü iletişim yetenekleri, analitik düşünme, bir takımın parçası olabilme yeteneği ve başkalarını anlama ve duyarlılık gösterme yeteneklerini başarıyla sağladığını belittiklerini tespit etmişlerdir.

Hartman ve Schmidt'in (1995) araştırmalarında tespit ettikleri sonuçlarda göstermiştir ki, mezunların eğitimlerinden aldığı doyumunu belirlemek önemlidir, eğitimleri sonucu doyuma ulaşan mezunlar, daha sonra okullarına finansal olarak yardım etmeye eğilimli, okulları hakkında olumlu yorumlarda bulunan ve daha sonrasında gelecek mezunlara iş alanları sağlayabilecek konumdaki insanlar olma eğilimindedirler. Ayrıca eğitimlerinden doyum sağlamış mezunların okullarının eğitim anlayışına daha çok değer verdiklerini, okullarından mezun oldukları derece ile gurur duyduklarını ve okullarıyla daha kuvvetli bir kişisel bağ geliştirdiklerini tespit etmişlerdir.

Benzer bir çalışmada, Martin (2000) okullarının eğitiminden doyumunu daha yüksek olan mezunların iş hayatına daha hazırlıklı olduklarını düşündüklerini belirlemiştir. Mezunlar üzerine yapılan bir çalışmada en önemli ölçütün, çalışmadaki asıl odağın eğitim programının gelişimini mi yoksa mezunun kişisel ve mesleki gelişimini mi değerlendirme ölçütü olarak algılanması gerektiğinin önemini vurgulamıştır. Eğer asıl odak, programın gelişimini incelemek olacaksa son sınıfların, mezunun kariyer yolları ve mezuniyet sonrası kişisel ve mesleki gelişimini incelemek olacaksa daha erken sınıflar seçilmesinde fayda olacağını belirtmiştir.

“Mezunlara Öneriler” isimli makalesiyle Delaney (2004) asıl odağı ders programının geliştirilmesi olan çalışmalara bir örnek sunmuştur. Çalışma, Birleşik Devletler'in güney doğusundaki özel bir kolejden yaklaşık 500 kadar öğrenciye uygulanan ankete dayanmaktadır. Bu çalışmada kullanılan anket okullarda uygulanacak nitelikli bir ders programının amaçlarını yansıtmak için tasarlanmıştır (Banta, Lund, Black ve Oblandon,

1996). Bu araştırmada, birlik, topluluk duygusunda doyum sağlama, kişinin gelecek kariyerinin hazırlanmasında doyum sağlama, yeni bilgiler kazanma, iyi iletişim kurma ve kavrayış yeteneğini geliştirmede doyum sağlama konularında önemli bulgulara ulaşılmıştır. Bu bulgular mezunların eğitimlerini, okul yaşamları boyunca yürüttükleri birlikteliğin niteliği, kariyer hazırlığının yeterliliği ve hayat boyu öğrenme ve iletişim kurma kapasitesinin gelişmesi doğrultusunda deneyimlerini geliştirdiklerini göstermiştir.

“Mezunlar üzerine yapılan araştırmalarla başarı stratejileri geliştirme” (Delaney 2002) mezunun kariyer yolları ve mesleki gelişimini incelemeye odaklanan bir çalışma modeli konulu araştırmasında, iş hayatına atılmış 300’den fazla mezundan elde ettiği sonuçlar, mezunların kariyer başarisında bir dizi etkileşimin önemli olduğunu göstermiştir. Yüksek risk yönetimi, yüksek başarı motivasyonu ve globalleşmeye karşı olumlu bir tutum takınma ve geniş yönetim deneyimi kazanma olanakları, iş ilişkileri kurma ve kritik projelerde başarı kazanma konularında üniversite programlarının geliştirilmesinin önemli olduğu sonuçlarını elde etmiştir.

Ülkemizde en kapsamlı mezun izleme araştırmalarından biri de Küçükahmet, (1985) tarafından gerçekleştirilmiştir. 1969-1982 yılları arasında mezun olan öğrencilerle ilgili bilgiler toplamak amacıyla yaptığı izleme çalışmasında, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi’nden 1969- 1982 yılları arasında mezun olan 1046 kişiye posta ile ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmaya katılan mezunların % 63.1’inin yurt içinde çalışmakta olduğu, % 4.2’sinin ise çalışmadığı görürülmüştür. Ankete cevap veren mezunlardan (toplamın % 76.8’i) Milli Eğitim Bakanlığı’nda çalışanların oranının % 29.7 olduğu, mezunların % 22’sinin MEB dışındaki bakanlıklarda, % 5.4’ünün üniversitelerde, % 3.9’unun özel sektörde ve % 2.1’inin bankalarda çalıştığı belirlenmiştir. Çalışmanın yapıldığı dönemde mezunların % 5.4’ünün yurtdışında olduğu anlaşılmıştır. MEB dışındaki bakanlıklarda çalışan mezunların % 39’unun eğitim ile ilgili işlerde, % 61’inin ise eğitim hizmeti dışında istihdam edildikleri belirlenmiştir. Eğitim birimi bulunan kurumlardan ancak % 31.6’sının söz konusu bölüm mezunlarını çalıştırdıkları gözlenmiştir. Bankalarda çalışmakta olan mezunlardan % 54.5’inin eğitim hizmetinde, % 45.5’inin ise eğitim hizmeti dışında çalıştıkları belirlenmiştir. Araştırma raporundan anlaşıldığına göre mezunlara, "bu işi bulmadan

önce ne kadar süre iş aradıkları" ve bu işe girinceye dek "kaç iş değiştirdikleri" sorulmamıştır. O nedenle mezunlarla ilgili bu tür bilgiler toplanamadığı görülmüştür.

İzleme çalışmaları ile ilgili yapılan kapsamlı araştırmalardan biri de, Erden (1989) tarafından, Eğitim Bilimleri öğrencilerinin beklentileri ile ilgili olarak Hacettepe Üniversitesi öğrencileri üzerinde, 1987-1988 ders yılında yapılan çalışmadır. "Eğitim programları ve öğretim", "eğitimde ölçme ve değerlendirme" ve "eğitimde psikolojik hizmetler" öğrencilerinin mesleksel beklentilerini saptamak ve bu beklentilerin anabilim dalları ve cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini araştırmaya yönelik çalışmada, beklentiler ile öğrencilerin akademik başarıları arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırmada, üç anabilim dalı öğrencilerinin mesleksel beklentilerinden yalnızca "Eğitim Programları ve Öğretim" anabilim dalı öğrencileri ile "Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme" anabilim dalı öğrencilerinin beklentilerinin benzerlik gösterdiği ve bunların beklentilerinin diğer grubun beklentilerinden daha düşük olduğu saptanmıştır. Ancak, bu öğrencilerin beklentileri "düşük" olarak değerlendirilmemiştir. Genellikle son sınıf öğrencilerinin beklentilerinin, birinci, ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinden daha düşük olduğu da gözlenmiştir. Yalnızca "Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme" öğrencilerinin mesleksel beklentilerinin yaş ve cinsiyete göre değişmediği saptanmıştır, "Eğitim Programları ve Öğretim" anabilim dalında kız öğrencilerin mesleksel beklentilerinin erkeklerinkine oranla daha yüksek olduğu gözlenmiş, diğer grupta da kız ve erkek öğrenciler arasında fark gözlenmemiştir.

Benzer bir araştırmanın 1995 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Mezunları İzleme Araştırması olduğu görülmüştür. 1969-1993 yılları arasında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nin lisans programından mezun olan 3189 kişinin istihdam durumlarını ve istihdam sorunlarını ortaya koymak; Fakülte ile mezunları arasındaki etkileşimi artırıcı önlemlerin neler olduğunu saptamak amacıyla yapılan bu araştırmada, araştırmaya katılan Eğitim Bilimleri Fakültesi (EBF) mezunlarının büyük bir çoğunluğunun kamu kurumlarında çalıştığı, özel sektörde çalışan mezunların oranının düşük olduğu, kamu kurumlarında çalışan mezunların yarısının, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı kurumlarda istihdam edilmekte oldukları saptanmıştır. Eğitim Yönetimi ve Planlaması (EYP) ve Eğitim Programları ve Öğretimi (EPÖ) bölümü mezunlarının, Eğitimde Psikolojik Hizmetler (EPH) mezunlarına göre

daha çok MEB dışındaki kamu kurumlarında çalıştığı gözlenmiştir. EPH bölümü mezunlarının genellikle rehber öğretmen, EPÖ bölümü mezunlarının en çok öğretmen ve EYP bölümü mezunlarının ise daha çok yönetici olarak istihdam edildikleri, EYP bölümü mezunlarının ücretlerinin diğer bölümlerden mezun olanlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Mezunların, öğretim programlarının oluşturulması sırasında kurumlarla işbirliğinin sağlanamaması nedeniyle, programların uygulanma boyutunda yetişme eksikliğinin olduğuna inandıkları, ancak bunun dışında mezunların kendilerini yeterli hissetmedikleri görülmüştür. Fakülte programlarında çalışma yaşamını ve örgütleri tanıtıcı bilgilerin daha çok yer alması gerektiği, genel beceri olarak Fakülte'de yabancı dil öğretiminin yeterince iyi olmadığını vurguladıkları tespit edilmiştir. Eğitim bilimlerindeki uzmanlık alanlarının yasal görev tanımlarının yapılmamış olmasının istihdam açısından çeşitli sorunlar doğurduğu, fakülte mezunlarının bir kısmının, eğitim sırasında edindikleri bilgilerin iş yaşamlarında sınırlı kaldığı düşüncesini taşıdığı, bu düşüncenin, mezunların bir kısmının hizmet içi eğitime gereksinim duyduğuna işaret eder nitelikte olduğu şeklinde yorumlanabileceğini belirtmiştir. Genel olarak mezunların, Fakülte ile olan iletişimin yetersiz olduğunu belirttiği sonuçları elde edilmiştir (Taymaz, 1995).

Türkiye'deki Psikolojik Danışma ve Rehberlik Lisans programlarından mezun olanların yeterlilikleri ile ilgili çalışmalarında, Yıldırım ve Ergene (2001), Psikolojik Danışma ve Rehberlik lisans programı bulunan 16 üniversiteye "Psikolojik Danışman Yeterlilikler Listesi" göndermiş ve en az iki öğretim üyesi tarafından yanıtlanmasını istemişlerdir. Elde edilen sonuçlarda; psikolojik danışmanların kişilik özelliklerini geliştirmede sadece Boğaziçi Üniversitesi'nde "PDR'ye Oryantasyon" konulu bir ders olduğu, bu konuda özel bir uygulamanın olmadığı, alkol, madde ve diğer tür bağımlılığı olan danışanlarla psikolojik danışmaya yönelik bir ders olmadığı, çocuklarla ve ergenlerle psikolojik danışma konusunda programlarda ders ve ya etkinliğin bulunmadığı, sadece Atatürk Üniversitesi'nde "Oyun Terapisi" "Çocukla Psikolojik Danışma", Gazi Üniversitesi ve Uludağ Üniversitesi'nde " Okul Öncesi PDR" konulu derslerin olduğu, toplumun ruh sağlığı alanında sınırlı sayıda ders bulunduğu Ankara Üniversitesi "Travma Sonrası Eğitim", Boğaziçi "Psikolojik Danışmada Önleme", KTÜ "Sağlık Psikolojisi", "Krizle müdahale" derslerinin yer aldığı, Grupla Psikolojik Danışma alanında tüm programlarda ilgili derslerin yer aldığı, Ankara Üniversitesi ve Hacettepe

Üniversitesi'nde "Yüksek Öğretimde PDR" derslerinin bulunduğu, Bireysel Psikolojik Danışma ile ilgili tüm programlarda ilgili derslerin bulunduğu, evlilik ve aile danışmanlığı dersinin sadece yedi üniversitede yer aldığı, engelliler, yaşlılar, kadın ve farklı cinsel tercihi olan bireyler ve çoklukültürel alanda psikolojik danışma ile ilgili olarak PDR programlarında derslerin bulunmadığı, PDR lisans programlarının ağırlıklı olarak "okul danışmanlığı" yönünde olduğunu belirtmişlerdir. Program planlama geliştirme ve yönetimi konusunu hedef alan derslerin bulunduğu, mesleki-kişisel ve eğitsel rehberlik, psikolojik ölçme ve değerlendirme araçlarının kullanımı, araştırma ve değerlendirme alanında tüm programlarda dersler bulunduğunu, teşhis, danışan kayıtlarının tutulması ve sevk, süpervizyon (gözetim altında yetiştirme), konsültasyon (müşavirlik) alanlarında ilişkili derslerin bulunmadığını tespit etmişlerdir.

Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü, Bilişim Hizmetleri Dairesi tarafından başlatılan e-mezun sistemi ile mesleki ve teknik orta öğretim kurumu (EML, AEML) mezunlarının veya halen okuyan öğrencileri ve işveren firmaların internet ortamında bir araya getirilerek mezunların iş umutlarını artırmak, eğitimdeki eksiklikleri izlemek, mezunlardan gelen geri bildirimler neticesinde daha iyi bir eğitim düzenine gidilmesi hedeflenerek izleme anlamında önemli çalışmaların başlatıldığı görülmüştür.

Benzer şekilde, farklı üniversitelerin, farklı bölümlerinin mezunlarını mesleki çalışma alanlarında takip etmek amacıyla çeşitli internet sayfaları ve formlar ile bilgi toplamaya çalıştıkları görülmüştür. Bu çalışmaların mezunların çalıştıkları kurum ve kişisel bilgilerini kaydetmekten öteye gidemediği tespit edilmiştir. Marmara Üniversitesi'nin Eğitim Bilimleri Bölümü tarafından hazırlanan, Atatürk Eğitim Fakültesi Lisans Mezunlarına ilişkin bir (elektronik) mezun izleme anket sistemi bulunduğu görülmüştür. Bu ankette mezunların mezuniyet yılları, kaç yıldır çalışıyor oldukları ve mezun oldukları alanla ilgili bir işte çalışıp çalışmadıklarının belirlenmeye çalışıldığı görülmüştür. (Marmara Üniversitesi, 2005).

Benzer nitelikteki izleme çalışmalarını aşağıdaki gibi özetleyebiliriz: Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin 2009 yılından bu yana mezun olan tüm öğrencileri

arasında iletişimin devam ettirilmesini amaçlayan Mezun İzleme Programı kapsamında mezunların akademik gelişimine katkıda bulunmaya yönelik etkinlikler düzenlendiği görülmüştür. (Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 2009). Çukurova Üniversitesi'nde, mezunların nerede yaşadıklarına ilişkin sorulardan oluşan bir anket yürütülmekte olduğu ve mezunların hangi şehirlerde olduğunun izlendiği ve kayıt altına alındığı, mezunlar için kariyer planlama gibi online bağlantıların bulunduğu görülmüştür. (Çukurova Üniversitesi Mezunları Derneği, 2007). Uludağ Üniversitesi'nin farklı bölümlerine uyarlanmış "Deneyimli Mezun Anketi"nin bulunduğu ve bu ankette mezunların, hali hazırda çalışmakta oldukları firma- işyerleri, kaç yıldır çalışıyor oldukları, görev pozisyonları, eğitim durumları gibi bilgilerin sorulduğu görülmüştür. (Uludağ Üniversitesi Mezunlar Derneği, 2005). ODTÜ Mezunlar Derneği'nin (1965) bir mezun bilgi sistemi oluşturarak, mezunlarla ilgili bilgileri sistemlerinde topladıkları görülmüştür. Hacettepe Üniversitesi Mezunlar Derneği'nin (1999) de benzer şekilde bir bilgi kayıt formu oluşturduğu, mezunların doldurabileceği bu formda, çalışılan iş kategorisi, mezuniyet yılı, iş pozisyonu gibi bilgiler ile demografik bilgilerin yer aldığı, stratejik planlamalar dahilinde, mezunlarla ilgili çalışmaların planlandığı görülmüştür. Anadolu Üniversitesi Mezunlar Derneği'nin (2008), mezunların iş, adres ve meslek konumlarını içeren, "Mezun Kılavuzları" hazırlayarak, bunların belli zaman aralıklarıyla yayınına sağladığı, mezunlar ile ilgili her türlü araştırma, inceleme ve anket çalışmalarını yürüttüğü görülmüştür. Bunun yanı sıra, Ege Üniversitesi Mezunlar Derneği (2001) Kalite Odağı kapsamında faaliyet gösteren üniversite mezun birimlerinin de bulunduğu göze çarpmıştır. KalDer İzmir Şubesi işbirliği ile kurulan Kalite Odağı Eğitim Grubu, "Ege Üniversitesi Mezunlar İletişim Ofisini Yapılandırma ve Mezunlara Ulaşma Projesi" hazırlayarak projeye onay alındıktan sonra uygulamaya geçtikleri görülmüştür. (Korkut-Owen, Acar, Haskan ve Kızıldağ, 2010)

Yurt içinde doğrudan PDR programlarından mezun olanları izlemeye yönelik yayınlanmış bir çalışmaya rastlanmamıştır. Genel olarak mezunları izleme konusunda az sayıda araştırmanın bulunduğu görülmüştür. Yapılan çalışmalarda, daha çok, mezunların nerelerde çalıştığı, iş bulma beklentileri, alanla ilgili bir işte çalışıp çalışmadıkları gibi bilgilere ulaşılmasının hedeflendiği göze çarpmıştır. Bu konuda ulaşılan en eski çalışmalardan birisi Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi tarafından mezunlarını izlemeye, onların iş yaşamlarında karşılaştıkları sorunları ve

bunları gidermeye yönelik önerilerini alma amacıyla; kuruluşunun 10.Yılında gerçekleştirilmiştir (Ataman, Dirik ve Koç, 1976). Ardından kuruluşunun 20 yılında Küçükahmet (Küçükahmet, 1985), 30.yılında Taymaz ve arkadaşlarınca (Taymaz, 1995) ve 42. yılında ise Babadoğan ve arkadaşlarınca (Babadoğan, 2007) "Mezunları İzleme Araştırması" yapıldığı görülmüştür. Küçükahmet (1985), 1969-1982 yılları arasında mezun olan yaklaşık 800 kişiden bilgi toplamaya çalıştığı ve araştırmaya katılanların, % 63'ünün yurt içinde çalışmakta olduğu, % 4'ünün çalışmadığı; yaklaşık % 30'unun Milli Eğitim Bakanlığı'nda, % 22'sinin diğer bakanlıklarda, % 5'inin üniversitelerde, % 4'ünün özel sektörde, % 2'sinin ise bankalarda çalıştığı bulunmuştur. Taymaz'ın (1995) araştırmasında ise, katılımcıların büyük bir çoğunluğunun kamu kuruluşlarında, EPH mezunlarının daha çok MEB kurumlarında çalıştığı gibi bulgulara ulaştığı görülmüştür. (Korkut-Owen ve ark. 2010)

Bir başka çalışmada Değirmencioğlu, Eroğlu ve Özdemir (1999), 1997 ODTÜ Psikoloji Bölümü mezunlarının mesleklerini icra edip etmediklerini, ne tür işlerde çalıştıklarını saptamaya yönelik yaptıkları araştırmadır. Buna göre aynı yıl mezun olan 49 ODTÜ Psikoloji Bölümü mezunundan % 51'inin farklı okullarda yüksek lisans öğrenimi yaptıkları bulunmuştur. Bu mezunların % 64'ünün alanda çalıştıkları görülmüştür.

Benzer şekilde Babadoğan (2007), tarafından yapılan çalışmada, 1969-2006 yılları arasında mezun olan 856 mezunla ilgili izleme çalışmasının gerçekleştirildiği, araştırmaya katılan mezunların büyük bir çoğunluğunun kamu sektöründe ve Milli Eğitim Bakanlığı'nda çalıştığı görülmüştür. Sektör içinde en çok çalışılan görevin psikolojik danışmanlık/rehber öğretmenlik olduğu; genelde büyük çoğunluğunun ilk yıl işe başladığı ve bunların yarısından fazlasının alanlarıyla doğrudan ilgili işlere yerleştikleri görülmüştür. Araştırmaya katılan mezunların üçte ikisinden fazlasının bilinçli bir tercihle geldikleri ve beklentilerinin çoğunlukla karşılandığını belirttikleri göze çarpmıştır. Bu çalışmalarda Eğitim Bilimleri Bölümü mezunlarının genel olarak ele alındığı ve doğrudan PDR mezunlarına ilişkin bir izleme çalışmasının olmadığı görülmüştür.

Ülkemizde üniversiteye hazırlanan adaylar arasında PDR % 2'lik dilimden öğrenci alan bölümlerdendir. Giderek PDR alanında daha fazla program açılmaktadır. Bu araştırmanın amacı, PDR programlarından mezun olanların, demografik özellikleri, çalışma yaşamları, mesleki sorunları ve mesleki gelişimleriyle ilgili bilgilerine ulaşmaktır. Bu bilgilere ulaşılarak, hali hazırda PDR lisans programına devam eden öğrencilerin ve meslek seçimi aşamasında olan lise öğrencilerinin mesleki planlar yaparken PDR alanında iş yaşamına ilişkin bilgi sahibi olmalarına, PDR'nin farklı iş alanlarına ve çalışma yaşamına ilişkin farkındalık kazanmalarına katkıda bulunabilmektir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu araştırmada betimsel bir araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programı mezunlarının demografik özellikleri, çalışma yaşamlarına ilişkin özellikleri, PDR Lisans Programına ilişkin görüşleri, çalışma yaşamlarında karşılaştıkları sorunlar, PDR Lisans Programına ilişkin önerileri ve mezuniyet yılları ve cinsiyetlerine göre PDR yeterlilikleri arasında bir farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Bu bölümde ilk olarak araştırmanın evreni ve örneklemini hakkında bilgi verilmiş ve veri toplama araçları tanıtılmıştır. Son olarak işlem yoluna ve çözümleme yöntemlerine değinilmiştir.

3.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Lisans Programı'ndan mezun olan 1052 kişi oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ankete cevap veren Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Lisans Programı mezunu 203 mezun oluşturmuştur.

3.2. Veri Toplama Araçları

3.2.1 Mezun İzleme Anketi

Bu araştırmada, PDR alanındaki uzman kişilerin görüş ve önerileri doğrultusunda oluşturulan, Mezun İzleme Anketi kullanılmıştır. Mezun İzleme Anketi'nin ilk bölümünde mezunların demografik özelliklerine yönelik bilgiler toplanmıştır. İkinci bölümde, çalışma yaşamları ile ilgili sorular, üçüncü bölümde ise lisans programa yönelik önerileri ve sahip olduklarını düşündükleri PDR yeterliklerine yönelik derecelendirme ölçeği yer almaktadır. Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının sahip olduklarını düşündükleri PDR yeterliklerine yönelik derecelendirme ölçeği, her bir

ifadeye “Hiç”, “Az”, “Çok” şeklinde yanıt verecekleri 23 ifadeden oluşmaktadır. Ankete katılanların bu ifadelere verdikleri yanıtlar, Hiç-1, Az-2, Çok-3 olmak üzere puanlanarak bireylere ilişkin toplam PDR yeterlik puanı elde edilmiştir.

Mezun İzleme Anketi Ek- 1’de sunulmuştur.

3.2.2. Kişisel Bilgi Formu (KBF)

Araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu ile araştırmanın bağımsız değişkenleri olan cinsiyet, meslekte geçirilen yıl (kıdem), akademik unvan, çalışılan sektör, maaş, çalışılan kurumun türü, mezuniyet yılı, çalışılan alan hakkında bilgi toplamak amacıyla sorular bulunmaktadır. Kişisel bilgi formu EK-2’de sunulmuştur.

3.3. İşlem Yolu

Araştırmaya ilişkin öncelikle anketin taslağı oluşturulmuştur. Hazırlanan anket formu, Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Lisans Programı’ndan mezun olan 1052 mezuna “www.kwiksurveys.com” adlı internet sitesinin ilgili linki gönderilerek cevaplandırmaları istenmiştir. Ayrıca anketin word dosyası şeklinde hazırlanan formatı ile bire bir görüşme yöntemi ile bilgi toplanarak 30 mezuna birinci elden doldurmaları istenmiştir.

3.4.Çözümleme Yöntemleri

Veri toplama aracı uygulandıktan sonra istatistiksel analizler gerçekleştirilmiştir. “Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının cinsiyet ve çalışma alanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?”, “Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının kıdemleri ve kurum türleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?”, “Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının çalıştıkları kurum türü ve ünvanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?”, “Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının çalıştıkları kurum türü ve maaşları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” alt problemleri için, sınıflama türü (nominal) değişkenler arasındaki ilişkiyi araştırmak amacıyla kullanılan χ^2 analizi yapılmıştır. PDR

yeterliliklerinin parametrik varsayımları yerine getirdiği saptandıktan sonra istatistiksel analizler gerçekleştirilmiştir. Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının sahip olduklarını dūřündükleri “PDR yeterlilikleri cinsiyete göre manidar olarak farklı mıdır?” alt problemini test etmek amacıyla eřit aralıklı ölçek türündeki bir değişkenin bağımsız iki gruba göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya çıkaran ilişkisiz t testi kullanılmıştır. Tek Yönlü Varyans Analizi, eřit aralıklı ölçek türündeki bir değişkenin, ikiden fazla kategorili değişkenin kategorilerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin ortaya konması amacıyla kullanıldığından, Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının mezuniyet yılı ve sahip olduklarını dūřündükleri PDR yeterlilikleri manidar olarak farklı mıdır alt problemi için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan mezunların cevapları frekans dağılımı ve yüzdeler olarak verilmiştir.

Araştırmada hata payı .05 olarak alınmıştır. İstatistiksel analizler için SPSS paket programı kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programı mezunlarının demografik özellikleri, PDR mezunlarının çalışma yaşamlarına ilişkin görüşleri, çalışma yaşamlarında karşılaştıkları sorunlar, lisans programına ilişkin önerileri, cinsiyet ve çalışma alanlarında farklılıklar olup olmadığı, kıdemleri ve kurum türleri, çalıştıkları kurum türleri ve ünvanları, çalıştıkları kurum türü ve maaşları, sahip olduklarını düşündükleri PDR yeterliliklerinin cinsiyete ve mezuniyet yılına göre farklı olup olmadığı incelenmiş ve sonuçlar sunulmuştur.

4.1.1 Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Demografik Özelliklerinin Nasıl Bir Dağılım Gösterdiğine İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan mezunların 123'ünü (% 60) kadınlar, 80'nini (% 40) erkekler oluşturmaktadır. Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programından 1986 yılından bu güne mezun olan 1052 mezundan 626'sının (% 59) kadın, 426'sının (% 41) erkek olduğu düşünüldüğünde benzer şekilde araştırmaya katılan mezunların da çoğunluğunu kadınların oluşturduğu görülmektedir. Mezunların 120'sinin (% 59) evli olduğu, 83'nün (% 41) ise bekar olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan mezunların medeni durumlarının yaşları ile orantılı bir dağılım gösterdiği görülmüştür. Ankete katılan mezunların 189'u (% 93) gibi büyük bir kısmının Hacettepe Mezunlar Derneği'ne üye olmadığı sadece 14'ünün (%7) üye olduğu görülmüştür. Mezunların 76'sı (% 37) Türk PDR Derneğine üyeyken, 127'sinin (% 63) üye olmadığı görülmüştür.

4.1.2. Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Çalışma Yaşamlarına İlişkin Sonuçlar

Hacettepe Üniversitesi'nin 1986 yılında 13 mezunla ilk mezunlarını verdiği, 1990'lı yıllarda artmaya başlayan mezun sayısının 2000'li yıllarda daha da arttığı, en fazla mezun verilen yılların 64 öğrenci ile 2006 ve 2008 yılları olduğu görülmüştür.

Hacettepe Üniversitesi PDR programının, 1986 yılı dışında diğer yıllarda her yıl 30'un üzerinde mezun vererek PDR alanına önemli sayıda profesyonel uzmanı gönderdiği de görülmüştür.

Hacettepe PDR mezunlarının 106'sı (% 52) kurumlarında Rehber Öğretmen ünvanı ile çalışırken, 62'si (%30) Psikolojik Danışman ünvanı ile çalıştığı, üniversitede görev yapan mezunların kendilerini akademik personel ya da psikolojik danışman olarak belirttikleri görülmüştür. Mezunların 153'ünün (% 75) eğitim kurumlarında, 21'inin (% 10) Rehberlik Araştırma Merkezleri'nde, 17'sinin (% 8) üniversitede, 6'sının (% 3) rehabilitasyon merkezlerinde, 6'sının (% 3) de kendine ait işyerinde çalıştıkları belirlenmiştir. (Bakanlık Merkez Teşkilatı'nda memur, İnsan Kaynakları Müdürü, Askeri Psikolojik Danışman ve PDR alanı dışı).

Mezunların 119'u (% 58) gibi büyük bir çoğunluğunun 1500 -1999 TL arasında maaşa 32'sinin (% 15) 2000 – 2500 TL arasında maaşa ve yine 27'sinin (% 13) gibi oldukça yüksek sayılabilecek bir oranda 2500 TL üzeri maaşa sahip oldukları görülmüştür. Araştırmaya katılan mezunların neredeyse tamamına yakınının 5 mezun haricinde (% 2) 1500 TL ücretin üzerinde bir maaşa sahip olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan mezunların 190'nın (% 93) mezun oldukları PDR lisans eğitimiyle ilgili bir alanda görev yapıyor olması çok dikkat çekmiştir. Araştırmaya katılan mezunların sadece 13'ünün (% 7) mezun oldukları alanın dışında bir işte çalıştıkları görülmüştür.

Mezunların 76'sı (% 37) gibi büyük bir çoğunluğunun lisede, 53'ünün (% 26) temel eğitim II. kademedede, 35'inin (% 17) temel eğitim I.kademedede, 27'sinin (% 13) üniversitede, 9'nun (% 4) ise anaokulunda görev yaptığı görülmüştür. Mezunların çok az bir kısmının ise halen dershanede görev yaptıkları dikkat çekmiştir. Dershanede görev yapan 5 meznun (% 2) Hacettepe Üniversitesi PDR lisans programından yeni mezun oldukları görülmüştür. Mezunlar ile yapılan bireysel görüşmelerde, mezun oldukları ilk yıllarda çoğu meslek alanında tecrübe istendiğinden dersanelerde görev aldıklarını, ilerleyen yıllarda meslekte edindikleri deneyime paralel olarak çalışma

saatlerinin daha düzenli olduğu eğitim sektörüne doğru bir geçişte bulduklarını ifade etmişlerdir.

Mezunların 98'i (% 48) 0-5 yıl arasında mesleki deneyime, 41'i (% 20) 11-15 yıl arasında mesleki deneyime sahip olduğu görülmüştür. Araştırma kapsamında 1986-2009 yılı arasında Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programı'ndan mezun olan 1052 öğrenci'ye ulaşılmaya çalışıldığı düşünülürse, programdan yeni mezun olanların çalışmaya katılmada daha ilgili davrandıkları görülmektedir. Meslekte geçirilen yıl arttıkça katılımın azaldığı görülmektedir. 16-20 yıl, hatta 20 yıl üzerinde mesleki deneyime sahip olan mezunların iletişim bilgilerine ulaşılmasına rağmen geri dönüş yapma ve ankete katılma konusunda gerekli ilgiyi göstermedikleri de görülmüştür.

4.1.3 Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının PDR Lisans Programı İle İlgili Görüşleri İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan mezunların 49'unu (% 24) Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programı'nda öğrenci ile kurulan iletişimin kendilerini memnun ettiği, 43'ünü (% 21) derslerin işleniş biçimi, 51'ini (% 25) derslerin kapsamlı ve nitelikli olması, 31'ini (% 15) öğrencilere sağlanan akademik desteğin memnun ettiği görülmüştür. Mezunların sadece 5'nin (% 2) Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programı'nın uygulama ortamlarından memnun olmadıkları görülmüştür.

Araştırmaya katılan mezunların 181'inin (% 89) PDR alanında yabancı dil eğitimini gerekli gördükleri tespit edilirken, 22'sinin (% 11) ise PDR alanında yabancı dil eğitimini gerekli görmedikleri tespit edilmiştir. 195 mezun (% 96) Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programı'nı başkalarına önerebileceğini, sadece sekiz mezunun ise (% 4) Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programı'nı başkalarına önermeyeceği belirlenmiştir.

4.1.4 Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Çalışma Yaşamlarında Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Sonuçlar

Araştırmaya katılan mezunların 27'sinin (% 13) meslek yaşantılarında davranış problemleri, 25'inin (% 12) gelişim sorunları, arkadaşlık ilişkileri sorunları, 23'ünün (% 11) mesleki rehberlik, kaygı ve iletişim becerileri ile ilgili sorunlarla karşılaştığı görülürken, 3 mezunun (% 1) insan kaynakları yönetimi, yönetim ve organizasyon, adli psikoloji, 6 mezunun (% 2) suça itilmiş çocuklar, 10 mezunun ise (% 5) kriz yönetimi, travma ve yas konularıyla karşı karşıya kaldıkları görülmüştür.

Mezunların 43'ünün (% 23) PDR alanında PDR Lisans Programının gözden geçirilerek geliştirilmesi, meslek yasasının oluşturulması konusunu öncelikli olarak çözülmesi gereken sorunlar olarak belirttikleri görülmektedir. Mezunlardan yine 43'ünün (% 23) meslek odasının kurulması, 34'ünün (%18) mesleki ünvan konularının öncelikli olarak çözülmesi gereken sorunlar olarak belirttikleri, mezunların sadece 8'nin (% 4) mesai saatlerini, 15'nin (% 7) çalışma koşullarını çözülmesi gereken öncelikli sorun olarak belirttikleri de belirlenmiştir.

4.1.5 Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının PDR Lisans Programı'na İlişkin Önerileri İle İlgili Sonuçlar

Araştırmaya katılan mezunların 170'u (% 88) “Mezunlar Etkinliği” düzenlenmesi durumunda katılmayı düşündüklerini belirtirken, 33 mezun (% 12) böyle bir etkinliğe katılmayacağını belirtmiştir. Bireysel görüşmelerden elde edilen bulgular ve katılımcıların açık uçlu sorulara verdiği yanıtlarda da belirlenecek bir tarihte tüm mezunların bir araya gelmesinin sağlanacağı bir “Mezunlar Etkinliği” ya da “Mezunlar Buluşması”nın düzenlenmesinin istenilen bir durum olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan mezunların, 124'ü (% 61) uygulama derslerinin içeriğinin çalışma koşullarının beklentilerini karşılayacak nitelikte olmasını ve programın daha çok mezunların çalışma alanlarına yönelik hazırlanmasının yararlı olacağını belirtmişlerdir. 41 mezun (% 20) ise PDR programında okuyan öğrencilerin de mezun olmadan önce

mesleki yeterliliklerinin gözden geçirilmesi amacıyla bir “yeterlilik sınavı”nın konulmasının yararlı olabileceğini belirtmiştir. 16 mezun (% 7) PDR programının eğitim bilimleri bölümünden ayrılarak ayrı bir bölüm olmasının programın gelişmesinde önemli bir konu olduğunu ifade etmişlerdir. 74 mezun (% 36) mevcut fiziksel koşulların iyileştirilmesi, özellikle uygulama laboratuvarlarının bu anlamda geliştirilmesinin daha işlevsel hale getirilmesinin, buna bağlı olarak uygulama olanaklarının geliştirilmesinin yararlı olacağını belirtmişlerdir. 37 mezun (% 18) Hacettepe Üniversitesi PDR lisans programına; adli psikoloji, çocuk-ergen psikolojisi, zeka testleri eğitimi (Wisc-r, Stanford Binet, Leiter vb.), ilköğretim ve ortaöğretimde rehberlik, aile danışmanlığı, kariyer danışmanlığı, dikkat eksikliği ve hiperaktivite, travma ve yas, psikodrama, vaka incelemesi, otizm gibi derslerin konulmasının, çalıştıkları alanlarda kendilerine olumlu yönde katkı sağlayacağını ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan 51 mezun (% 25) Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programı’ndan, İktisat, Biyoloji, T.C İnkılap Tarihi, Türk Dili ve Edebiyatı, Temel Matematik derslerinin çıkarılması ya da içeriklerinin yeniden gözden geçirilerek meslek yaşamlarındaki gereksinimlerini karşılayacak hale getirilmesi önerisinde bulunmuştur. 21 mezun (% 10) diğer üniversitelerin PDR programları ile işbirliği ve iletişim kurularak tüm üniversitelerin PDR lisans programlarının standartlaştırılması önerisinde bulunmuştur. 13 mezun (% 6) engelliler, yaşlılar, bağımlı bireyler, kanser hastaları ile nasıl çalışılabileceği, nasıl yardım edilebileceği konusunda gerekli bilgi donanımının sağlanmasının mesleki gereksinimlerini gidermede önemli olacağını belirtmişlerdir.

4.1.6 Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Cinsiyet ve Çalıştıkları Kurumlara İlişkin Sonuçlar

Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının çalışma alanlarının cinsiyetle ilişkili olup olmadığı χ^2 testi ile test edilmiş; teste ilişkin çapraz tablo Tablo 1’de, χ^2 testi sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 1
Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Cinsiyet ve Çalışma Alanlarına İlişkin
Çapraz Tablo

KURUM TÜRÜ	CINSİYET		TOPLAM
	ERKEK	KADIN	
EĞİTİM KURUMU	1	2	3
DEVLET OKULU	49	52	101
ÖZEL OKUL	6	19	25
ÖZEL REHABİLİTASYON MERKEZİ	1	4	5
ÖZEL EĞİTİM		1	1
REHBERLİK ve ARAŞTIRMA MERKEZİ	11	12	23
MEB MERKEZ ÖRGÜTÜ	1		1
DİĞER BAKANLIKLAR	1	2	3
ÜNİVERSİTE	6	13	19
KENDİNE AİT İŞYERİ	2	4	6
TOPLAM	78	109	187

Tablo 1 ve 2 incelendiğinde, χ^2 testi sonuçları [$\chi^2=9,733$; $p < .05$] Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının cinsiyet ve çalışma alanları arasında anlamlı bir ilişki bulunduğunu göstermektedir. Burada MEB Merkez Örgütü, Özel Eğitim, Diğer Bakanlıklar seçeneğinin ayrı seçenekler olarak sunulmasının dağılımın daha geniş bir aralık göstermesine neden olduğu görülmektedir. Hacettepe Üniversitesi PDR mezunu kadınların erkeklere göre daha çok devlet okullarında çalıştıkları görülmektedir.

Tablo 2
Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Cinsiyet ve Çalışma Alanlarına İlişkin
 χ^2 Testi Sonuçları

	Değer	Serbestlik Derecesi	p (çift yönlü)
Pearson χ^2	9,733 ^a	9	,373
Olabilirlik Oranı	10,773	9	,292
Doğrusal İlişki	1,024	1	,312
N	187		

a. 12 hücrenin (60,0%) beklenen değeri 5'ten küçük bulunmuştur.

4.1.7 Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Kıdemleri ve Kurum Türlerine İlişkin Sonuçlar

Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının çalıştıkları kurum türüyle kıdemleri arasında ilişki olup olmadığı χ^2 testi ile test edilmiş; teste ilişkin çapraz tablo Tablo 3’de, χ^2 testi sonuçları Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 3
Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Kıdemleri ve Kurum Türlerine İlişkin Çapraz Tablo

KURUM TÜRÜ	KIDEM					TOPLAM
	0-5 YIL	6-10 YIL	11-15 YIL	16-20 YIL	20 YIL VE ÜZERİ	
EĞİTİM KURUMU	1	1	1			3
DEVLET OKULU	59	17	13	7	5	101
ÖZEL OKUL	9	4	9	2	1	25
ÖZEL REHABİLİTASYON MERKEZİ	5					5
ÖZEL EĞİTİM	1					1
RAM	5	5	8		5	23
MEB MERKEZ ÖRGÜTÜ	1					1
DİĞER BAKANLIKLAR	1		1		1	3
ÜNİVERSİTE	3	3	5	5	3	19
KENDİNE AİT İŞYERİ	2	1	1	1	1	6
TOPLAM	87	31	38	15	16	187

Tablo 3 ve 4 incelendiğinde, χ^2 testi sonuçları [$\chi^2=51,279$; $p < .05$] Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının kıdemleri ve kurum türleri arasında anlamlı bir ilişki bulunduğunu göstermektedir. Mezunların meslek yaşamlarındaki kıdemleri (meslek yaşamlarında geçirdikleri süre) arttıkça çalışma alanlarında da farklılıklar olduğu, ilk yıllarında mezunların dershanelerde çalışırken daha sonraki yıllarda tecrübe kazandıkça okullarda çalışmaya devam ettikleri belirlenmiştir.

Tablo 4
Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Kıdemleri ve Kurum Türlerine İlişkin χ^2 Testi Sonuçları

	Değer	Serbestlik Derecesi	p (çift yönlü)
Pearson χ^2	51,279	36	,047
Olabilirlik Oranı	52,793	36	,035
Doğrusal İlişki	18,488	1	,000
N	187		

a. 41 hücrenin (82,0%) beklenen değeri 5'ten küçük bulunmuştur.

4.1.8 Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Çalıştıkları Kurum Türü ve Ünvanlarına İlişkin Sonuçlar

Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının kurum türleri ve ünvanları arasında ilişkili olup olmadığı χ^2 testi ile test edilmiş; teste ilişkin çapraz tablo Tablo 5'de, χ^2 testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 5 ve 6 incelendiğinde, χ^2 testi sonuçları [$\chi^2=265,707$; $p < .05$] Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının çalıştıkları kurum türleri ve ünvanları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Mezunların ünvanları çalıştıkları kuruma göre değişiklik göstermektedir. Rehber Öğretmen ünvanı ile çalışan mezunların 92'sinin (% 45) devlet okullarında çalıştığı, sadece 11'nin (% 0.5) özel okullarda bu ünvanla çalıştığı görülmektedir. Rehberlik Araştırma Merkezlerinde çalışan mezunların 7'sinin (% 34) Rehber Öğretmen, 9'nun (% 43) Psikolojik Danışman olarak çalıştığı görülmektedir. Üniversitelerde çalışan mezunların ise Rehber Öğretmen ünvanı ile çalışmadıkları, sadece 1 mezunun (% 0.5) Psikolojik Danışman ünvanı ile çalıştığı, 16 mezunun (% 95) akademik personel ünvanı ile üniversitelerde görev yaptıklarını belirttikleri görülmüştür.

Tablo 5
Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Çalıştıkları Kurum Türü ve Ünvanlarına İlişkin Çapraz Tablo

KURUM TÜRÜ	ÜN VAN				TOPLAM
	REHBER ÖĞRETMEN	PSİKOLOJİK DANIŞMAN	AKADEMİK PERSONEL	İDARECİ, YÖNETİCİ, KURUM SAHİBİ	
EĞİTİM KURUMU	2	1			3
DEVLET OKULU	79	21		1	101
ÖZEL OKUL	10	15			25
ÖZEL REHABİLİTASYON MERKEZİ	2	3			5
ÖZEL EĞİTİM		1			1
RAM	8	10		5	23
DİĞER BAKANLIKLAR		1		1	2
ÜNİVERSİTE		1	18		19
KENDİNE AİT İŞYERİ		2		4	6
TOPLAMI	101	55	18	11	185

Tablo 6
Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Çalıştıkları Kurum Türü ve Ünvanlarına İlişkin χ^2 Testi Sonuçları

	Değer	Serbestlik Derecesi	p (çift yönlü)
Pearson χ^2	265,707	24	,000
Olabilirlik Oranı	176,391	24	,000
Doğrusal İlişki	93,879	1	,000
N	185		

a. 26 hücrenin (72,2%) beklenen değeri 5'ten küçük bulunmuştur.

4.1.9 Hacettepe Üniveritesi PDR Mezunlarının Çalıştıkları Kurum Türü ve Maaşlarına İlişkin Sonuçlar.

Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının kurum türüyle maaşları arasında ilişkili olup olmadığı χ^2 testi ile test edilmiş; teste ilişkin çapraz tablo Tablo 7'de, χ^2 testi sonuçları Tablo 8'de verilmiştir. Tablo 7 ve 8 incelendiğinde, χ^2 testi sonuçları [$\chi^2=130,232$; $p<.05$] Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının çalıştıkları kurum türü ve maaşları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Devlette çalışan mezunların maaşlarının özel sektörde ve Rehberlik Araştırma Merkezlerinde çalışan mezunlara göre daha düşük olduğu görülmektedir. Yine kendine ait iş yeri olan mezunların ise 2500 TL ve üzeri aylık gelir elde ettikleri görülmüştür.

Tablo 7**Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Çalıştıkları Kurum Türü ve Maaşlarına İlişkin Çapraz Tablo**

KURUM TÜRÜ	MAAŞ					TOPLAM
	500-999	1000-1499	1500-1999	2000-2500	2500 VE ÜZERİ	
EĞİTİM KURUMU		1	1		1	3
DEVLET OKULU		15	81	3	2	101
ÖZEL OKUL	1	4	3	10	7	25
ÖZEL REHABİLİTASYON MERKEZİ		1	2	1	1	5
ÖZEL EĞİTİM			1			1
RAM			15	8		23
MEB MERKEZ ÖRGÜTÜ				1		1
DİĞER BAKANLIKLAR			2		1	3
ÜNİVERSİTE		1	9	4	5	19
KENDİNE AİT İŞYERİ					6	6
TOPLAM	1	22	114	27	23	187

Tablo 8**Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Çalıştıkları Kurum Türü ve Maaşlarına İlişkin χ^2 Testi Sonuçları**

	Değer	Serbestlik Derecesi	p (çift yönlü)
Pearson χ^2	130,232	36	,000
Olabilirlik Oranı	120,046	36	,000
Doğrusal İlişki	30,313	1	,000
N	187		

a. 43 hücrenin (86,0%) beklenen değeri 5'ten küçük bulunmuştur.

4.1.10 Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Cinsiyet ve PDR Yeterliliklerine İlişkin Sonuçlar

Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının sahip olduklarını düşündükleri PDR yeterliliklerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı ilişkisiz-t testi ile araştırılmıştır. Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının cinsiyetleri ve sahip olduklarını düşündükleri PDR yeterliliklerine ilişkin betimsel istatistikler ve t testi sonuçları Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9

Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Cinsiyet ve PDR Yeterliliklerine İlişkin Betimsel İstatistikler ve t Testi Sonuçları

CINSİYET	N	Ortalama	Standart Sapma	t	Serbestlik Derecesi	p
ERKEK	80	50,73	9,90	,391	192,690	,696
KADIN	122	50,11	12,46			

Tablo 9 incelendiğinde, Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının sahip olduklarını düşündükleri PDR yeterliklerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık olmadığı [$t_{(192,690; 0,05)} = ,391$; $p > 0,05$] belirlenmiştir.

4.2.11 Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Mezuniyet Yılı ve PDR Yeterliliklerine İlişkin Sonuçlar

Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının sahip olduklarını düşündükleri PDR yeterliklerinin mezuniyet yıllarına göre farklılaşp farklılaşmadığı Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile araştırılmıştır. Mezuniyet yılları onar yıllık aralıklara bölünerek üç kategori elde edilmiştir. Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının mezuniyet yılı ve sahip olduklarını düşündükleri PDR yeterliliklerine ilişkin betimsel istatistikler Tablo 10'da, ANOVA testi sonuçları Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 10

Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Mezuniyet Yılı ve PDR Yeterliliklerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Yıl Aralıkları	Kişi Sayısı	Ortalama	Standat Sapma	Standat Hata
1980-1989	29	48,52	12,30	2,28
1990-1999	47	50,64	6,69	,98
2000-2009	119	52,70	7,59	,70
TOPLAM	195	51,58	8,36	,60

Tablo 11

Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Mezuniyet Yılı ve PDR Yeterliliklerine İlişkin ANOVA Sonuçları

Kaynak	Kareler Ortalaması	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	462,316	2	231,158	3,393	,036
Grup içi	13081,202	192	68,131		
Toplam	13543,518	194			

Tablo 11 incelendiğinde, Mezunların, mezuniyet yıl aralıklarını üç grup içerisinde toplandığında 2000-2009 yılları arasında mezun olanların diğer yıl aralıklarından mezun olanlara göre PDR Yeterlilik alanlarında kendilerini daha yeterli buldukları görülmektedir. Yeterlik ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek üzere yapılan ANOVA testi sonucuna göre Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının sahip olduklarını düşündükleri PDR yeterliliklerinin mezun oldukları yıllara göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir [F=3,393; p<.05]. Ortalamalar arası farklılığın hangi yıl aralığından kaynaklandığını belirlemek amacıyla yapılan Post-hoc LSD testi sonuçları Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12

Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Mezuniyet Yılı PDR Yeterliliklerine İlişkin LSD Testi Sonuçları

Mezuniyet Yılı (I)	Mezuniyet Yılı (J)	Fark (I - J)	Standart Hata	p
1980-1989	1990-1999	-2,12	1,95	0,28
1980-1989	2000-2009	-4,18	1,71	0,02*
1990-1999	1980-1989	2,12	1,95	0,28

Tablo 12 incelendiğinde, 1980-1989 ile 2000-2009 yılları arasında mezun olanların yeterlik ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir [Fark=-4,18; p<.05]. 1980-1989 yılları ile 1990-1999 yılları ve 1999-2009 yılları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır [Fark=-2,12;p>.05 ve Fark=2,12;p>.05]

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde çalışma sırasında elde edilmiş olan bulgular, problem cümlelerine paralel bir biçimde tartışılarak yorumlanmıştır. Yorum ve tartışmalar ilgili literatür ışığında gerçekleştirilmiştir.

5.1.1 Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Demografik Özelliklerinin Nasıl Bir Dağılım Gösterdiğine İlişkin Tartışma ve Yorum

Araştırmaya katılan mezunların 123'ünü kadınlar, 80'nini erkekler oluşturmaktadır. Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programı'ndan 1986 yılından bu güne mezun olan 1052 mezundan 626'sının kadın, 426'sının erkek olduğu düşünüldüğünde benzer şekilde araştırmaya katılan mezunların da çoğunluğunu kadınların oluşturduğu görülmektedir. Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programı'nın daha çok kadınlar tarafından tercih edilen bir program olduğu söylenebilir. Son yıllarda programı tercih eden erkek öğrencilerin sayısının artışı gösterdiği görülmüştür. Bu artışa, PDR alanındaki iş olanaklarının genişlemesi, profesyonel mezunlara olan ihtiyacın artması ve erkek PDR mezununa duyulan talebin yoğunluk kazanmasının neden olduğu söylenebilir. Araştırma kapsamında yapılan bireysel görüşmelerde cinsiyet dağılımı konusunda PDR alanında bir dengenin oluşmaya başladığı PDR programının artık her iki cins tarafından tercih edilen bir meslek olduğu görülmüştür. Özellikle son yıllarda erkekler tarafından tercih edilmeye başlanan PDR alanında çalışan erkek mezun sayısının da buna bağlı olarak artış gösterebileceği söylenebilir.

Mezunların 120'sinin (% 59) evli olduğu, 83'nün (% 41) ise bekar olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan mezunların medeni durumlarının yaşları ile orantılı bir dağılım gösterdiği anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan mezunların % 93 gibi büyük bir oranının Hacettepe Üniversitesi Mezunlar Derneği'ne üye olmadıkları dikkat çekmiştir. Hacettepe Üniversitesi

Mezunlar Derneği, Hacettepe Üniversitesi Öğrenci İşleri; hatta öğrencilerin okudukları bölümlerdeki ilgili birimler koordineli çalışarak, öğrenciler üniversiteden mezun olmadan önce Hacettepe Üniversitesi Mezunlar Derneği'ne üye olmaları teşvik edilebilir. Böylece mezunların üniversite ile olan bağlarının kopmaması sağlanabilir. Bu durum mezunlar arasındaki dayanışmayı, bilgi paylaşımını arttıracakđı gibi meslekler arasındaki iletişimin sağlanabilmesinde de etkili olabilir.

Araştırmaya katılan mezunların sadece % 37'sinin Türk PDR Derneği'ne üye olduğu görülmüştür. Özellikle yeni mezun olan öğrencilerin derneğe üye olmadıkları hatta bazılarının böyle bir derneğin varlığından bile haberdar olmadıkları görülmüştür. Araştırmaya katılan bazı yeni mezunların açık uçlu sorularda PDR derneği kurulması yönünde önerileri olduğu dikkat çekmiştir. Benzer bir araştırmada, Korkut-Owen ve arkadaşları (2010) PDR mezunları ile ilgili izleme çalışmalarında, mesleki derneklere üyelik konusunda katılımcıların % 64'ünün herhangi bir mesleki derneğe üye olmadığını bulgulamışlardır. Türk PDR Derneği'ne üye olanların oranının sadece % 30 olduğu sonucunu elde etmişlerdir.

Bu anlamda Türk PDR Derneği'nin mezunlara ulaşma, mezunlarla iletişime geçme konusunda daha aktif bir rol almasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Hacettepe Üniversitesi PDR programına kayıt yaptıran 1.sınıf öğrencileri ile “Tanışma Toplantısı” düzenlenerek Dernek öğrencilere tanıtılabilir, öğrencilerin mezun olmadan Derneğe üye olmaları teşvik edilerek öğrencilerin daha aktif bir biçimde Dernek faaliyetlerinde görev almaları sağlanabilir. Bu şekilde hem Derneğin üye sayısı arttırılabileceği gibi öğrencilerin meslekleri ile ilgili çalışmalarda görev almaları sağlanarak bölüme uyum süreçleri hızlandırılabilir. Bu çalışmaların öğrencilerin ait olma duygularının gelişiminde de önemli bir rol oynayacakđı düşünülmektedir.

5.1.2. Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Çalışma Yaşamlarına İlişkin Bulgulara Yönelik Tartışma ve Yorum

Hacettepe PDR mezunlarının 106'sı (% 63) Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı kurumlarında "Psikolojik Danışman" uzmanlık kadrosunun bulunmaması nedeni ile sırf öğretmenlik kadrolarından yararlanmak amacıyla oluşturulan "Rehber Öğretmen" kadrolarında çalışırken, Bunlardan'si 62 (% 37) Psikolojik Danışman ünvanı ile çalıştıkları, Milli Eğitim Bakanlığı dışında çalışan hiçbir mezunun kendisini "Rehber Öğretmen" olarak tanımlamadığı görülmüştür. Kendilerini akademik personel ya da Psikolojik Danışman olarak belirtmişlerdir. Öğrencilerin mezun olduklarında diplomalarında "Rehber Öğretmen" yazıyor olsa da çalışılan kuruma göre mezunların ünvanlarının da farklılıklar gösterdiği görülmüştür. Diplomalara meslek ünvanının yazılması uygulamasına son verilme sonrasında mezun olunan programın adı yazılmaya başlanmıştır. MEB'e bağlı devlet okullarında çalışan mezunlar Bu konuyla ilgili olarak Meslek Odası'nın kurulması ve meslek yasasının çıkarılmasının ardından mezunların sahip oldukları unvan konusunda gerekli yasal düzenlemenin yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Açık uçlu sorulardan elde edilen bulgular da görülmüştür ki devlet okullarında Rehber Öğretmen ünvanı ile çalışan mezunlar diğer öğretmenler ile aynı özlük haklarına sahip iken (mesai saatleri, yıllık izin) psikolojik danışman ünvanı ile RAM'larda ve özel okullarda çalışan mezunların aynı şartlarda görev yapmadıkları, Psikolojik Danışman ve Rehber Öğretmen ünvanları arasında çalışma koşulları açısından önemli farklılıklar oluşturduğu söylenebilir.

Korkut - Owen, Acar, Haskan ve Kızıldağ (2010), farklı üniversitelerin PDR programlarından mezun olanlarla yaptıkları izleme çalışmasında benzer sonuçlar elde etmişlerdir. Çalışmalarında, anketi yanıtlayanların % 87'sinin Psikolojik Danışman / Rehber Öğretmen olarak çalıştığını tespit etmişlerdir. Araştırma görevlisi ya da öğretim üyesi ünvanıyla çalışanların % 87, aile mahkemelerinde pedagoğ ünvanıyla çalışanların ise % 3 olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan mezunların % 75'nin eğitim kurumlarında çalıştıkları, % 10'nun Rehberlik Araştırma Merkezleri'nde (RAM) çalıştıkları, % 8'nin üniversitede, % 3'nün rehabilitasyon merkezlerinde, % 3'nün de kendine ait işyerinde çalıştıklarını belirttikleri

çalışmalarında, mezunların özel okullardan ziyade devlet okullarını tercih etmelerinde ise çalışma koşullarının, devlet okullarında daha düzenli olması, özel sektöre oranla iş güvencesinin olması, çalışma saatlerinin özel sektöre göre daha farklı olması biçiminde gösterilebileceğini vurgulamışlardır. Benzer şekilde PDR mezunlarının önemli bir çalışma alanının da Rehberlik Araştırma Merkezleri (RAM) olduğu görülmektedir. Son yıllarda sayıları giderek artan Rehabilitasyon Merkezleri'nin de artan talebi karşılayabilmek ve daha iyi hizmet sunabilmek adına PDR mezunlarına ihtiyaç duydukları söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar, 1969-1982 yılları arasında mezun olan öğrencilerle ilgili bilgiler toplamamak amacıyla yapılan izleme çalışması (Küçükahmet, 1985) sonuçları ile de benzerlik göstermektedir. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nden 1969- 1982 yılları arasında mezun olan 1046 mezunun % 22'sinin MEB dışındaki bakanlıklarda, % 5.4'ünün üniversitelerde, % 3.9'unun özel sektörde ve % 2.1'inin bankalarda çalıştığı belirlenmiştir. MEB dışındaki bakanlıklarda çalışan mezunların % 39'unun eğitim ile ilgili işlerde, % 61'inin ise eğitim hizmeti dışında istihdam edildikleri belirlenmiştir (Küçükahmet, 1985, s. 23). Benzer şekilde sonuçlar, 1995 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Mezunları İzleme Araştırmasında elde edilmiştir. Bu çalışmada EBF mezunlarının büyük bir çoğunluğunun kamu kurumlarında çalıştığı, özel sektörde çalışan mezunların oranının düşük olduğu, kamu kurumlarında çalışan mezunların yarısının, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı kurumlarda istihdam edildiği tespit edilmiştir.

Çok farklı ve geniş bir çalışma yelpazesine sahip PDR alanının Yıldırım ve Ergene (2001) tarafından yapılan araştırma sonuçlarında öngördükleri üzere önümüzdeki yıllarda Evlilik ve Aile Danışmanlığı, Kariyer Danışmanlığı, Rehabilitasyon Danışmanlığı alanlarında da PDR mezunlarına ihtiyaç olacağı düşünülürse mezunların çalışma alanlarının çeşitliliğinin artacağı bu durumun mezunların istihdam olanaklarına da olumlu katkılar yapacağı gibi çalışılan kurum yelpazesinin de artacağını işaret ettiği söylenebilir.

Bu bulgular Taymaz (1995) tarafından rapor edilen araştırmanın, katılımcıların büyük bir çoğunluğunun kamu kuruluşlarında çalıştığı, EPH mezunlarının daha çok MEB

kurumlarında çalıştığı biçimindeki sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Elde edilen bulgular, Korkut-Owen ve arkadaşları (2010) tarafından yapılan izleme çalışması sonuçları ile de benzerlik göstermektedir. Katılımcıların % 21'nin MEB'e bağlı ilk ve orta öğretim kurumlarında, % 17'sinin özel eğitim ve rehabilitasyon kurumlarında, % 6'sının dershanelerde çalıştıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların % 4'ü sağlık, insan kaynakları, turizm ile ilgili kurumlarda çalıştıklarını, çalıştıkları hizmet alanına bakıldığında ise % 92'sinin eğitim sektöründe, sektör açısından bakıldığında ise katılımcıların % 72'sinin kamuda çalışırken katılımcıların % 25'inin özel sektörde çalıştığı sonuçlarını elde etmişlerdir.

5.1.3 Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının PDR Lisans Programına İlişkin Görüşleri İlgili Tartışma ve Yorum

Araştırmaya katılan mezunların % 89'u PDR alanında yabancı dil eğitimini gerekli gördüklerini belirtmişlerdir. Alandaki yenilikleri ve yabancı kaynakları takip edilebilmek, bireysel gelişim ve mesleki gelişim adına yabancı dil bilgisinin önemli bir faktör olduğu söylenebilir. Özellikle son yıllarda PDR mezunlarının çalışma alanlarının da genişlemesiyle birlikte yabancı dil eğitiminin önemi daha da artmıştır. Mezunlar, yabancı dil eğitiminin lisede gördükleri nitelikte bir dil eğitiminden ziyade daha çok "Mesleki İngilizce" olarak verilmesinin daha yararlı olacağını düşündüklerini belirtmişlerdir. Bu durum ankette sorulan, en çok yarar sağladığını düşündüğünüz alan dışı ders sorusunda % 1 ile yabancı dilin işaretlenmesi ile de desteklenmiştir. Lisans eğitiminde verilen yabancı dil dersinin öğrencilerin ihtiyaçlarını ve beklentilerini karşılayamadığı söylenebilir. Açık uçlu sorularda mezunlar bu konudaki eksikliklerin giderilebilmesi adına Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programı'na "Hazırlık Sınıfı" konulmasının yararlı olacağını da belirtmişlerdir.

Bu bağlamda benzer bir araştırmanın 1995 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde yapılan Mezunları İzleme Araştırması olduğu görülmüştür. Araştırmada mezunların, fakülte'de yabancı dil öğretiminin yeterince iyi olmadığını vurguladıkları tespit edilmiştir (Küçükahmet, 1995). Araştırmaya katılan mezunların PDR lisans programında almış oldukları eğitim süresince % 25'nin derslerin kapsamlı ve nitelikli

olmasının kendilerini memnun ettiğini belirtmesi, Hacettepe Üniversitesi PDR programından almış oldukları eğitimin içeriğinden de memnun oldukları biçiminde değerlendirilebilir.

Benzer şekilde Martin ve arkadaşları (2000), okullarının eğitiminden doyumunu daha yüksek olan mezunların iş hayatına daha hazırlıklı olduklarını düşündüklerini bulgulamışlardır. Mezunlar üzerine yapılacak çalışmalarda dikkat edilmesi gereken önemli unsurlardan biri de, eğitim programının gelişimi mi ya da mezunun kişisel ve mesleki gelişimini mi değerlendirme unsuru olarak alınacağıdır. Eğer asıl odak, programın gelişimini incelemekse son sınıflar, mezunun kariyer yolları ve mezuniyet sonrası kişisel ve mesleki gelişimini incelemekse daha erken sınıflar seçilmesinde fayda olacağını belirtmişlerdir. Bu şekilde elde edilecek bilgilerin mezunlardan elde edilecek bilgilerle birleştirilerek öğrencilerin hem kişisel hem de mesleki gelişimlerine katkı sağlanabileceği gibi eğitim programlarının da daha sağlıklı ve nitelikli değerlendirilebilmesi söz konusu olacaktır.

Araştırmaya katılan mezunların % 24'ü, Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programı'nda öğrenci ile kurulan iletişimin kendilerini memnun ettiğini belirtmiştir. Akademik personelin öğrenciler ile kurdukları iletişimin derse olan ilginin ve katılımı arttırdığı, aynı zamanda mezunların iletişim becerilerini de geliştirdiği, bu durumun hem mesleki hem de kişisel gelişimlerine olumlu katkılar sağladığı, mezunların açık uçlu sorulara verdikleri cevaplar yoluyla elde edilen bilgiler ile desteklenmektedir.

Araştırmaya katılan mezunların % 98'nin eğitim ortamları – fiziksel ortam, uygulama odalarından memnun olmadıklarını belirtmeleri, bu konularda Hacettepe Üniversitesi PDR programının mezunların ihtiyaçlarını ve beklentileri karşılayamadığı şeklinde yorumlanabilir. Açık uçlu sorularda da görülmüştür ki, hem eski mezunlar hem de son yıllarda mezun olanlar PDR gibi uygulama derslerinin önemli olduğu bir programda fiziksel olanakların yetersizliğinin öncelikli olarak giderilmesi gereken bir konu olduğu dikkat çekmiştir. Uygulama laboratuvarlarının olanaklarının geliştirilmesinin, farklı mesleki alanlarda uygulama yapmaya elverişli hale getirilmesinin ve işlerliğinin

arttırılmasının, mezunların hem mesleki hem de kişisel gelişimlerinde önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan mezunların % 96'sının Hacettepe PDR lisans programını başkalarına da önerdiği görülmüştür. Bu durum mezunların PDR lisans programından mezun olmaktan mutluluk duydukları, hem kişisel hem mesleki anlamda doyum sağladıkları, almış oldukları eğitimden, mezuniyet sonrasındaki iş bulma olanaklarından ve bu mesleği yaparken elde ettikleri kazancın tatmin edici olmasından dolayı başkalarına önerebilecekleri şeklinde yorumlanabilir. Benzer şekilde Pearson (1999) yapmış olduğu araştırmada eğitimlerinden doyum sağlamış mezunların okullarının eğitim anlayışına daha çok değer verdiklerini, okullarından mezun oldukları derece ile gurur duyduklarını ve okullarıyla daha kuvvetli bir kişisel bağ geliştirdiklerini, diğer bireyleri kendi mezun oldukları alana yönlendirmede daha istekli olduğunu tespit etmiştir.

Bir başka araştırmada ise, Hartman ve Schmidt'in (1995), tespit ettikleri sonuçlar göstermiştir ki, mezunların eğitimlerinden aldığı doyumunu belirlemek önemlidir; çünkü eğitimleri sonucu doyuma ulaşan mezunlar daha sonra okullarına finansal olarak yardım etmeye eğilimli, okulları hakkında olumlu yorumlarda bulunan ve daha sonrasında gelecek mezunlara iş alanları sağlayabilecek konumdaki insanlar olmaktadır.

Korkut-Owen ve arkadaşları (2010), yaptıkları araştırmada, katılımcıların % 63'ünün mesleklerinden "çok memnun" ya da "memnun" oldukları, % 23'ünün "emin olmadığı", % 14'nün işlerinden "memnun olmadıkları" ya da "hiç memnun olmadıkları" sonucunu elde etmişlerdir. Bu bulgu araştırma sonucu ile de benzerlik göstermektedir.

5.1.4 Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Çalışma Yaşamlarında Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Tartışma ve Yorum

Araştırmaya katılan mezunların çalışma yaşantılarında sıklıkla, davranış problemleri, arkadaşlık ilişkileri, gelişim sorunları, kaygı, “iletişim becerileri” konularıyla karşılaşılıyor olmaları çalışma alanının yoğunlukla eğitim sektöründe olmasıyla açıklanabilir. Psikolojik danışma ve rehberlik mezunlarının yaygın olarak eğitim kurumlarında çalıştıkları düşünülürse yukarıda belirtilen konularla karşılaşılması da kaçınılmazdır. Dolayısıyla PDR lisans eğitimi programlarında bu ihtiyaçları karşılayacak nitelikte ve içerikte derslerin bulunmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Dikkat eksikliği ve hiperaktivite, travma ve yas, kriz yönetimi, aile danışmanlığı konularının da eğitim programlarının içine alınması, örnek vaka tartışmalarının yapılması, uygulama derslerinin önemi ve gerekliliğinin mezunlar tarafından özellikle belirtilmesi bu konularda meslek yaşamlarında teorik ve pratik bilgi ve beceriye gereksinim duydukları şeklinde yorumlanabilir.

Yıldırım ve Ergene (2001)'nin lisans programlarına ilişkin değerlendirme çalışmalarında vurguladıkları gibi, PDR alanının olası gelişiminde evlilik ve aile danışmanlığı, rehabilitasyon danışmanlığı, krize müdahale, travma ve yas, zihinsel engellilerle psikolojik danışma, yaşlılarla psikolojik danışma, fiziksel engellilerle psikolojik danışma konularında lisans programlarına dersler konulmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Mezunların büyük bir çoğunluğunun PDR alanında öncelikli olarak çözülmesi gereken sorunun; PDR lisans programının gözden geçirilip geliştirilmesi, güncellenmesi olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmada mezunların meslek hayatlarına atıldıklarında kendilerini teorik olarak oldukça donanımlı hissetmelerine rağmen, uygulama alanında aynı derecede donanımlı olmadıklarını düşündükleri görülmüştür. Özellikle evrak hazırlama, PDR alanı ile ilgili teşhis, danışan kayıtlarının tutulması, sevk, rehberlik hizmetlerine yönelik uygulama esasları ve yönetmelikler konusunda ihtiyaç duyulan bilgi birikimine yeterince sahip olmadıkları görülmüştür. Bu anlamda PDR lisans

programının gözden geçirilerek çalışma hayatının beklentilerini karşılayabilecek nitelikte güncellenmesinin gerekli olduğu kanısına varılmıştır.

Benzer bir araştırmada, Yıldırım ve Ergene (2001) farklı üniversitelerdeki PDR programlarına yönelik araştırmalarında, PDR'nin profesyonel bir meslek olarak gelişebilmesi için on yedi yeterlilik alanı ile doğrudan ilgili derslerin konulması gerektiğini belirtmişlerdir. PDR Lisans programlarının PDR'nin uzmanlık alanlarını kapsayacak şekilde yeniden örgütlenmesinin kaçınılmaz olduğunu vurgulamışlardır.

Benzer şekilde Korkut-Owen ve arkadaşları (2010) yaptıkları çalışmada, PDR alanında çalışmanın sorunlarına ilişkin en fazla frekansın 210 ile görev tanımının belirgin olmaması, üniversitede edinilen bilgi ve becerilerin yeterli olmaması, üniversitede edinilen bilgi ve becerilerin uygulamaya uygun olmaması, öğretmenlerin ve yöneticilerin alana yönelik olumsuz tavırları ve maddi koşulların iyi olmaması sonucuna ulaşmışlardır.

PDR Meslek Yasası'nın oluşturulması buna bağlı olarak da Meslek Odası'nın kurulmasının mezunlar tarafından öncelikli olarak çözülmesi gereken bir diğer sorun olarak algılandığı görülmüştür. Bu konuda daha hızlı ve etkileyici sonuçlar alınabilmesi için tüm mezunların dikkatini çekerek desteklerinin sağlanması, konuya ilişkin olarak duyarlılıklarının artırılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Meslek yasasının çıkarılması, Meslek Odası'nın kurulması, sadece Türk PDR Derneği'nin değil tüm PDR mezunlarının işbirliği ve katılımıyla çözülebilecek bir sorun olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada mezunların "Mesleki Ünvan" konusunu da çözülmesi gereken bir diğer önemli sorun olarak belirttikleri görülmüştür. PDR hizmetlerini yürütecek personelin ünvan sorununun, aslında bu hizmetlerin ülkemizde başlamasından bu yana devam eden bir durum olduğu görülmektedir. Geçmişe dönüp resmi belgelerde geçen ünvanların neler olduğuna bakıldığında, belki de başka hiçbir profesyonel meslekte bu kadar farklılık görülmemiştir. Her ne kadar okullarda yürütülen PDR hizmetlerinden birinci derecede sorumlu profesyonel personele ülkemizde verilen ünvan "Rehber Öğretmen" olsa da, gerek danışma hizmetlerinin tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de rehberlik

hizmetlerinin önüne geçmesi, bu ünvanın verildiği günden bu yana hep tartışılır kalmıştır. Bu nedendir ki, verilen “Rehber Öğretmen” ünvanı uzun yıllar PDR alanındaki uzmanlar tarafından eleştirmekle kalmamış, bu ünvanın “Psikolojik Danışman” olarak değiştirilmesi yönünde görüş bildirdikleri gözlenmiştir. Türk PDR Derneği tarafından 1997 yılında ünvan değişikliği için YÖK’e yazı yazılması yapılan işi en doğru tanımlayan ünvanın “Psikolojik Danışman” olması gerektiğinin kararlaştırılması bu çabalara örnek verilebilir. Benzer bir araştırmanın 1995 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Mezunları İzleme Araştırması olduğu görülmüştür. 1969-1993 yılları arasında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nin lisans programından mezun olan 3189 kişi Eğitim Bilimleri'ndeki uzmanlık alanlarının yasal görev tanımlarının yapılmamış olmasının istihdam açısından çeşitli sorunlar doğurduğunu ifade etmişlerdir.

PDR lisans eğitimi veren üniversitelerin ilgili bölümlerinin de ortak bir görüş içerisinde olmalarının da önemli olduğu düşünülmektedir. Yapılan araştırmada farklı üniversitelerin, mezunlarına farklı ünvanlar verdiği görülmüştür. Meslek yasasının oluşturulması ile birlikte PDR mezunlarına verilecek ünvanın da standart hale getirilmesinin, ünvan tartışmalarını da sonlandıracağı düşünülmektedir.

5.1.5 Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının PDR Lisans Programına İlişin Önerileri İle İlgili Tartışma ve Yorum

Araştırmaya katılan mezunların büyük bir çoğunluğunun (% 61) uygulama derslerinin içeriğinin çalışma koşullarının beklentilerini karşılayacak nitelikte olmasını ve programın daha çok mezunların çalışma alanlarına yönelik hazırlanmasının yararlı olacağını belirtmeleri göze çarpmıştır. Farklı çalışma alanlarına yönelik teorik ve uygulama derslerinin arttırılması bu konuda meslek alanlarında çalışan mezunların görüşlerinin alınmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Lunneborg ve Wilson (1982, 1985), yapmış oldukları araştırmada benzer biçimde mezunların mezun oldukları alandan aldıkları eğitimin, mesleki gelişimlerinde ve meslek yaşamlarında karşılaştıkları güçlüklerle baş edebilmelerinde destekleyici yönde olması gerektiği ve programın bu yönde geliştirilmesinin olumlu olacağını belirtmişlerdir.

Mezunlardan 41'i (% 19) PDR programında okuyan öğrencilerin de mezun olmadan önce mesleki yeterliliklerinin gözden geçirilmesi amacıyla bir "yeterlilik sınavı"nın konulmasının yararlı olabileceğini belirtmiştir. Mesleki anlamda yeterlilik kazanılmasının, profesyonel yardım hizmeti sunan mezunların vermiş oldukları hizmetin kalitesini ve niteliğini de artıracakı düşünölmektedir.

5.1.6 Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Cinsiyet ve Çalıştıkları Kurumlara İlişkin Tartışma ve Yorum.

Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının cinsiyet ve çalışma alanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. MEB Merkez Örgütü, Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri, Diğer Bakanlıklar seçeneğinin ayrı seçenekler olarak sunulması dağılımın daha geniş bir aralık göstermesine neden olmuştur. Hacettepe Üniversitesi PDR mezunu kadınların erkeklere göre daha çok devlet okullarında çalıştıkları görölmüştür. Rehberlik Araştırma Merkezleri'nde çalışan mezunlar arasında anlamlı bir fark görölmemiştir. Özel okullarda ve Özel Rehabilitasyon Merkezleri'nin, kadın mezunlar tarafından daha çok tercih edildiği söylenebilir.

Cinsiyete göre tercih edilen çalışma alanlarının ve kurumların farklılık gösterip göstermediğine yönelik araştırmalarında, Ware ve Meyer (1981), Creighton Üniversitesinde uyguladıkları çalışma ile kariyer gelişimi kuramını, mezunlar üzerine yapılan araştırma bulgularını kullanarak, sistematik müdahalelerle nasıl bir farklılık gösterdiğini test etmişlerdir. Bu araştırmalarında cinsiyete bağılı olarak çalışma alanlarında anlamlı farklılıklar bulgulamışlardır. Erkekler çoğunlukla doktora programlarına yönelirken kadınların daha çok iş sektöründe ve sosyal hizmetler bölümünü tercih ederken erkeklerin ticari işleri tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Benzer sonuçlar Erden (1989) tarafından yapılan araştırmada elde edilmiştir. Eğitimde ölçme değerlendirme bölümünün daha çok kadınlar tarafından tercih edilen bir bölüm olduğunu, Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü'nün ise erkeklerin tercih ettiği sonucuna ulaşmışlardır. Yalnızca "Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme" öğrencilerinin mesleksi beklentilerinin yaş ve cinsiyete göre değişmediği saptanmıştır. "Eğitim

Programları ve Öğretim" anabilim dalında kız öğrencilerin mesleksi beklentilerinin erkeklerinkine oranla daha yüksek olduğu gözlenmiş, diğeri grupta da kız ve erkek öğrenciler arasında fark gözlenmediği görülmüştür.

5.1.7 Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının kıdemleri ve kurum türlerine İlişkin Tartışma ve Yorum

Araştırmaya katılan mezunların meslek yaşamlarındaki kıdemleri (meslek yaşamlarında geçirdikleri süre) arttıkça çalışma alanlarında farklılıklar görülmesi, beklenen bir durumdur. Mezunların meslek yaşamlarının ilk yıllarında özel sektörde ve dershanede çalıştıkları görülürken, ilerleyen yıllarda devlet okullarına geçtikleri ve meslek yaşantılarına bu yönde devam ettikleri görülmektedir. Bu durum mezunların mesleklerinde iş deneyimi kazandıkça mesleki anlamda da bir gelişim gösterdiği şeklinde yorumlanabilir. İlk yıllarda mezunların özel sektörde ve dershanede çalıştıkları görülürken ilerleyen yıllarda devlet okullarına geçtikleri ve meslek yaşantılarına devam ettikleri göze çarpmıştır.

Araştırmada açık uçlu sorulara verilen cevaplar da bu durumu destekler niteliktedir. Araştırmaya katılan mezunlar Hacettepe Üniversitesi PDR lisans programından aldıkları eğitimden dolayı ilk yıllarda yaşadıkları bu süreci çok çabuk atlatarak kendilerini geliştirebilecekleri, mesleki anlamda doyum sağlayabilecekleri iş alanlarında çalışma konusunda yeterli eğitimi aldıklarını belirtmişlerdir. Mesleklerinde geçirdikleri süreye bağlı olarak çalıştıkları kurumun da farklılık gösterdiğini ifade etmişlerdir. Araştırmacının kişisel deneyimleri ve gözlemleri de bu yöndedir.

5.1.8 Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Çalıştıkları Kurum Türü ve Ünvanlarına İlişkin Tartışma ve Yorum

Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının çalıştıkları kurum türü ve ünvanları arasında anlamlı bir fark bulunması beklenen bir durumdur. Devlet okullarında çalışan mezunlar MEB'in vermiş olduğu kadro ünvanı olan "Rehber Öğretmen" ünvanı ile okullarda çalışmaktadırlar. Ankete katılan mezunların ünvanlarının kurum türlerine göre dağılımı da bu durumu desteklemektedir. Özel okullarda çalışan mezunların da "Psikolojik

Danışman” olarak çalışmaları arasında da anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu durumun mezunların çalıştıkları kurumlarda kendilerini nasıl algıladıkları ile değil, kendilerine çalıştıkları kurumlarda verilen mesleki üvandan kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir. Devlet okullarında çalışan mezular kendilerini Psikolojik Danışman olarak nitelendiriyor olsalar da, kurumlarının çalıştıkları kadro tanımlamasında onları Rehber Öğretmen olarak nitelendirdiği görülmektedir.

5.1.9 Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Çalıştıkları Kurum Türü ve Maaşlarına İlişkin Tartışma ve Yorum

Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının çalıştıkları kurum türleri ve maaşları arasında anlamlı bir fark görülmemiştir. Bu durum mezunların maaşlarının çalıştıkları kuruma göre çok farklılıklar göstermediği, çalıştıkları kurumda geçirdikleri yıllara bağlı olarak arttığı şeklinde yorumlanabilir. Bu sonuç, araştırmaya katılan mezunların maaşlarının kıdemlerine göre dağılımına ilişkin bulgu ile de benzerlik göstermektedir. İş yaşantısında mezunların gösterdiği performans, kişisel gelişim ve tercihe bağlı olarak farklı görevlerde çalışmaları, dolayısıyla maaşlarında buna bağlı olarak artış göstermesi mesleki deneyimin önemli olduğunu göstermektedir. Devlet sektöründe çalışanlar için kıdem ve kademe uygulaması, bireyin kendi kişisel gelişimine yönelik kazanımlarının olması (yüksek lisans, doktora, dil tazminatı) maaşı çalışılan kurumdan daha çok etkilediği söylenebilir. Özel sektörde çalışan mezunların maaşları arasında farklılık gözlenmesi de çalışılan kurumların genel maaş politikası ile açıklanabilir. Çalışılan kurumun bulunduğu yerin (il-ilçe-kasaba), çalışılan kurumun niteliklerinin de farklılıklar gösterebileceği düşünülürse bu durumdan kaynaklanan gelir farklılıklarının da olabileceği söylenebilir.

5.1.10 Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Cinsiyet ve PDR Yeterliliklerine İlişkin Tartışma ve Yorum

Araştırmaya katılan kadın ve erkek mezunların, sahip olduklarını düşündükleri psikolojik danışman yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bununla birlikte kadın mezunların çocuk ve ergenlere psikolojik danışma konusunda, erkek mezunlara göre kendilerini daha yeterli gördükleri dikkat çekmiştir. Erkek mezunların ise, mesleki

rehberlik ve yüksek öğretimde psikolojik danışma konularında kendilerini yeterli gördükleri göze çarpmıştır. Bu durum kadın mezunların çalışma alanı olarak yoğunlukla anaokulu, temel eğitim (1-5, 6-8. sınıflar) erkek mezunların ise lise düzeyinde ve dershanede çalışıyor olmaları ile açıklanabilir.

5.1.11 Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının Mezuniyet Yılı ve PDR Yeterliliklerine İlişkin Tartışma ve Yorum

Araştırmaya katılan mezunların mezuniyet yılları ve sahip olduklarını düşündükleri psikolojik danışman yeterlilikleri arasında sadece, son on yılda mezun olanların kendilerini daha yeterli gördüklerini belirtmeleri dikkat çekmiştir. Mezunların sahip olduklarını düşündükleri yeterliliklerin farklılık göstermesinde, son yıllarda PDR alanında verilen eğitimlerin, kişisel gelişim seminerlerinin, mesleki konferansların sık sık düzenlenmesinin bu yeterliliklerin gelişmesinde etkili olduğu söylenebilir. Gerek Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programı'nın gerekse diğer üniversitelerin PDR programlarında yeterlilik alanlarına yönelik ders içeriğinin ve sayısının artmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu sonuçlar Yıldırım ve Ergene (2001)'nin PDR programı bulunan 16 üniversitede, PDR yeterlilik alanları ile ilgili ders içeriklerinin geliştirilmesi gerekliliği yönündeki araştırma sonuçları ile de benzerlik göstermektedir. Farklı çalışma alanlarında hizmet veren mezunların, çalıştıkları bu alanlarda karşılaştıkları sorunlar ile baş edebilmelerinde kendilerini yeterli bulmaları önemli bir durum olarak değerlendirilebilir.

BÖLÜM VI

VARGI VE ÖNERİLER

Bu bölümde önce araştırma sonuçlarına bağlı olarak ulaşılan vargılara ve daha sonra araştırma sonuçlarına ilişkin önerilere yer verilmiştir.

Bu çalışma kapsamında Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Lisans Programı mezunlarının mezun oldukları programa ilişkin görüşleri, farklılık gösterebileceği düşünülen değişkenlerden bir kısmının ele alınarak incelenmesi hedeflenmiştir. Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Lisans Programı mezunlarının mezun oldukları programa ilişkin görüşleri cinsiyet, meslekte geçirilen yıl, çalıştıkları kurumun türü, maaşları, çalışma alanlarının farklılığına göre değişip değişmediği saptanmıştır.

Araştırma sonucunda aşağıda sıralanan bulgulara ulaşılmıştır:

1. Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programı'ndan, ilk mezun verilen 1986 yılından 2009 yılına kadar 1052 mezun verildiği, bu mezunların 626'sının kadın, 426'sının erkek olduğu görülmüştür. Araştırmaya mezunların % 20'ni oluşturan 203 mezun katılmıştır.
2. Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programı'ndan mezun olanların % 83'nün 1500 TL ve üzeri maaş ile çalıştıkları bulunmuştur.
3. Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programı'ndan mezun olanların tamamına yakınının mezun oldukları alanla ilgili bir işte çalıştıkları saptanmıştır.
4. Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programı'ndan mezun olanların büyük bir çoğunluğunun okul psikolojik danışmanı (rehber öğretmen, psikolojik danışman) olarak çalıştığı, mezunların yaygın olarak Rehberlik Araştırma Merkezleri'nde çalıştıkları,

üniversitede çalışan mezunların sayısının da araştırmaya katılan mezunlar arasında dikkat çekici sayıda olduğu gözlenmiştir.

5. Hacettepe Üniversitesi PDR lisans programından mezun olan kadın PDR uzmanlarının genellikle anaokulu, temel eğitim I.ve II. kademedeki çalıştıkları erkek mezunların ise yoğunlukla lise ve rehberlik araştırma merkezlerinde çalıştıkları belirlenmiştir.

6. Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programı'ndan mezun olanları PDR lisans eğitimleri esnasında en çok, öğrenci ile kurulan iletişimin memnun ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

7. Hacettepe Üniversitesi PDR lisans programından mezun olanların yabancı dil eğitimini PDR lisans eğitiminde çok gerekli gördükleri hatta "hazırlık sınıfı" konulmasının çok yararlı olacağını ifade ettikleri belirlenmiştir.

8. Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programı'ndan mezun olanların bu bölümü başkalarına önerecekleri sonucuna ulaşılmıştır

9. Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının meslek yaşantılarında sıklıkla, davranış problemleri, gelişim sorunları, arkadaşlık ilişkileri, mesleki rehberlik, kaygı ve iletişim becerileri ile ilgili sorunlarla karşı karşıya kaldıkları belirlenmiştir.

10. PDR alanında öncelikle çözülmesi gereken sorunun PDR Lisans Programının gözden geçirilerek geliştirilmesi olduğu saptanmıştır.

11. Hacettepe Üniversitesi PDR mezunlarının büyük bir bölümünün Hacettepe Üniversitesi Mezunlar Derneğine ve Türk PDR Derneği'ne Üye olmadıkları hatta mezunların bir kısmının Türk PDR Derneği'nin varlığından bile haberdar olmadığı belirlenmiştir.

12. Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının sahip oldukları unvan ve maaşları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Mezunların aylık gelirlerindeki farklılıklara çalıştıkları kurumların niteliklerinin ve buldukları kurumlardaki görevlerinden kaynaklandığı sonucuna varılmıştır. İdareci ve yönetici konumundaki mezunların maaşlarının rehber öğretmen ve psikolojik danışman olarak çalışan mezunlara göre beklenen bir şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

13. Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının kıdemleri ve çalıştıkları kurumlar arasında farklılıklar olduğu bulunmuştur. Mezunların meslek yaşamlarının ilk yıllarında dershanelerde görev yaptıkları, ilerleyen yıllarda ise genellikle devlet okullarında, rehberlik araştırma merkezlerinde ve özel okullarda görev yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır.

14. Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunlarının çalıştıkları kurumlara göre ünvanlarının da farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir. Devlet okullarında çalışan mezunların rehber öğretmen, rehberlik araştırma merkezlerinde ve özel okullarda çalışan mezunların psikolojik danışman, üniversitede çalışan mezunların ise akademik ünvanları ile çalıştıkları belirlenmiştir. Devlet okullarında, rehberlik araştırma merkezlerinde, özel okullarda ve üniversitede çalışan mezunların maaşlarının çok büyük farklılıklar göstermediği, sadece kendine ait iş yeri olan mezunların kazançlarının bu gruptan daha farklı olduğu saptanmıştır.

15. Hacettepe Üniversitesi'nden 2000-2009 yılları arasında mezun olanların PDR yeterlilik alanlarında kendilerini daha yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

6.1. Hacettepe Üniversitesi Mezunları ve Lisans Öğrencileri Arasındaki İletişimi Arttırmaya Yönelik Öneriler

1. Her yıl geleneksel olarak Hacettepe Üniversitesi PDR Anabilim Dalının kurulduğu gün Mezunlar Günü ilan edilerek “ Mezunlar Günü” olarak kutlanabilir.

2. Hacettepe Üniversitesi mezunlarının internet ortamında paylaşımlarını arttırabilmek için mezunlara özgü “sosyal bir ağ” kurularak geniş kapsamlı bir “Hacettepe Üniversitesi PDR Portalı” kurulabilir.
3. Lisans derslerinde mezunlar ile iletişime geçilerek, mezunların mevcut deneyimlerini öğrenciler ile paylaşımları sağlanabilir.
4. Hacettepe Üniversitesi PDR Mezunları Derneği'nin kurulması sağlanabilir.
5. Mezun İzleme Programı'nın geliştirilmesi sağlanabilir.
6. “Kariyer Günleri” etkinliği gerçekleştirilebilir.
7. Mezunlar ile iletişimin geliştirilebilmesi adına “İş Yeri Ziyaretleri” düzenlenebilir.
8. Meslek Odası'nın kurulması ve mezunlara üye olma zorunluluğu getirilmesi sağlanabilir.
9. Hacettepe Üniversitesi PDR lisans programına kayıt yaptıran öğrenciler için okulun açıldığı ilk hafta “Hoş geldiniz” etkinliği düzenlenerek üst sınıflarla yeni gelen öğrencilerin tanışmaları sağlanabilir.
10. Sadece Hacettepe Üniversitesi mezunları ile değil tüm üniversitelerin PDR mezunları ile iletişimin arttırılmasını sağlayacak yollar bulunabilir.

6.2. Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programının Geliştirilmesine Yönelik Öneriler

1. İlk iki yıl verilen ortak derslerin azaltılarak PDR alanı ile ilgili ders içeriğinin ve sayılarının arttırılması sağlanabilir.

2. Uygulama derslerinin içeriğinin çalışma koşullarının beklentilerini karşılayacak nitelikte düzenlenebilir.
3. PDR mezunlarının farklı çalışma alanları düşünülerek, lisans öğrencilerine (eğitim, özel eğitim, sağlık, adalet vs.) çok çeşitli alanlarda uygulama yapma şansı sağlanabilir.
4. Mezunların büyük bir çoğunluğunun okul ortamında çalışmasından dolayı, okul ortamlarında ihtiyaç duyulan önemli bir konu olan resmi yazışma ve evrak hazırlama konusunda mevcut ihtiyaçların tespit edilerek bu yönde bir eğitimin ders programına konulması sağlanabilir.
5. PDR programında okuyan öğrencilerin de mezun olmadan önce mesleki yeterliliklerinin gözden geçirilmesi bu anlamda bir “ yeterlilik sınavı” konulabilir.
6. Staj olanaklarının üniversite tarafından sağlanarak, bu anlamda lisans öğrencilerine daha sistemli ve profesyonel destek sağlanabilir.
7. Diğer üniversitelerin PDR programları ile işbirliği ve iletişim kurularak tüm üniversitelerin PDR lisans programları standart hale getirilebilir.
8. İngilizce yeterliliğinin artırılması amacıyla PDR lisans programına “Hazırlık Sınıfı” konulabilir.
9. Hacettepe Üniversitesi PDR programında uzmanlaşmaya gidilebilir.
10. Mevcut fiziksel şartlar ve uygulama laboratuvarlarının donanımları geliştirilebilir.
11. PDR alanı ile ilgili yönetmelikler hakkında lisans öğrencileri bilgilendirilmesi sağlanabilir.

12. Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programı'na; adli psikoloji, çocuk-ergen psikolojisi, krize müdahale, zeka testleri eğitimi (Wisc-R, Stanford Binet, Leiter vb.), İlköğretim ve ortaöğretimde rehberlik, aile danışmanlığı, kariyer danışmanlığı, dikkat eksikliği ve hiperaktivite, travma ve yas, psikodrama, vaka incelemesi, otizm, konularda dersler konulabilir.

6.3. PDR Alanındaki Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

1. Mesleki standartlar oluşturularak çalışma koşullarında da belirli standartlar oluşturulması sağlanabilir.

2. Meslek yasasının çıkarılması, PDR alanında çalışan mezunların meslek kimliği daha güçlü bir konuma getirilmesinin sağlanmasında önemli bir adım olabilir.

3. PDR hizmetlerinin yürütüldüğü mekanların fiziki koşulları düzeltilebilir, gereksinim duyulan teknolojik donanımların sağlanabilir.

4. PDR'nin farklı alanlarına ilişkin lisansüstü programlar açılması PDR'nin istihdam alanlarında da genişlemesine yol açabilir. Türk PDR Derneği dışında, psikolojik danışmanın diğer alanlarına ilişkin elemanlar yetiştikçe dernekler de çoğalacak, meslek odası ve meslek birliği çalışmaları ile psikolojik danışmanlar hizmetlerini daha örgütlü bir yapıya kavuşturulması sağlanacaktır. Üniversitelerde ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretime özgü farklı okul psikolojik danışmanlığı programları açılması bu anlamda var olan ihtiyaçların karşılanmasında yararlı olacağı düşünülmektedir.

6.4. Gelecekte Mezun İzleme çalışması Yapabilecek Araştırmacılara Öneriler

1. Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans mezunları ile ilgili yapılan bu çalışma geliştirilerek sadece lisans değil yüksek lisans, doktora programları değerlendirilebilir.

2. Bu araştırmada sadece Hacettepe Üniversitesi PDR lisans mezunları çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Benzer bir alışma Türkiye’deki tüm PDR lisans programlarına yönelik olarak gerçekleştirilebilir.

3. Farklı niversitelerin PDR programları incelenip karşılaştırma yapılarak gruplar arasındaki farklar araştırılabilir.

4. Ülkemizde “Mezun İzleme” alışmaları konusunda yapılmış araştırma sayısı oldukça sınırlıdır. Bu nedenle ulaşılan kaynakların çoğu ülke dışındaki araştırmalardan oluşmaktadır. Kaynak zenginliğini artmasına yardımcı olabilmek ve mezun izleme konusunun öneminin anlaşılabilmesini sağlamak amacı ile yeni araştırmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Anadolu Üniversitesi Mezunlar Birliği (2008). 26.02.2010 tarihinde <http://mezun.anadolu.edu.tr/> adresinden alındı
- Ağır, M. (1994). *Normal Lise İle İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Denetim Odakları Üzerine Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akkoyun, F. (1995). PDR’de Unvan ve Program Sorunu: Bir İnceleme ve Öneriler. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(6), 1–21.
- Akkök, F.ve Watts, T.G. (2004). *Mesleki Bilgi, Rehberlik Hizmetleri Türkiye Ülke Raporu*. Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
- Ataman, A.,Dirik, Z. Ve Koç, N. (1976). Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi- Mezunlar 1965-1975. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, No: 60.
- Babadoğan, C. (2007). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi mezunları izleme araştırması 4. T. Kargın ve F. H. Bıkmaz. (Yay. Haz.), *Eğitim bilimleri bakış açısıyla eğitim fakülteleri ve akreditasyon çalıştayı içinde* (ss. 73-84). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları: 204.
- Baymur, F. (1980). Türkiye’de Rehberlik Çalışmalarının Başlangıcı, Gelişimi ve Bugünkü Sorunları. Eğitimde Rehberlik Araştırmaları. EFAM Yayınları. Ankara
- Beck, D. F.(1987). Counselor Burnout in Family Service Agencies, *Social Casework*, 68 (1), 3–5.

- Boneau, C.A. (1968). The Educational Base: Supply for The Demand. *American Psychologist*, 23, 308-311.
- Cates, J. (1973). Baccalaureates in Psychology 1969-1970. *American Psychologist*, 4, 262-264
- Cobia, D.C ve Henderson, D.A.(2003). *Handbook of school counseling*. Ohio: Merrill Prentice Hall.
- Constable, J. ve Russel, D. W.(1986). The Effect of Social Support and the Work Environment Upon Burnout Among Nurses, *Journal of Human Stress*, 12 (1), 20–26
- Çukurova Üniversitesi Mezunları Derneği (2007). 26.02.2010 tarihinde <http://www.cumed.org/> adresinden alındı.
- Davis, A. H. ve Diğerleri, (1989). Burnout and Counselor Practioner Expectations of Supervision, *Counselor Education and Supervision*, 28 (3), 234–241
- Değirmencioğlu, S. M., Eroğlu, B. ve Özdemir, M. (1999). ODTÜ Psikoloji Bölümü mezunlarını izleme çalışması: Mezunlar anketi sonuçları. *Türk Psikoloji Bülteni*, 6 (15), 83-88.
- Delaney, A. (2004). The First Year in College. Understanding Whats Makes a Difference. Paper Presented at The 26th Annual from of The European Association for Institutional Research.
- Delaney, A. (2008). “Typical Institutional Research Studies on Students: Perspective and Examples”. *Directions For Higher Education*, No. 141
- Deniz, Z. (1993). Liselerdeki yönetici, sınıf öğretmeni ve ders öğretmenlerinin psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin beklentilerinin bazı

değişkenlere göre incelenmesi, İnönü Üniversitesi, SBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana.

Doğan, S. (1988). Türkiye’de Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kimliği: Gelişmeler ve Sorunlar. *Millî Eğitim*, Sayı:139, s.69–76.

Doğan, S. (1990). Türkiye’de Rehberlik Kavramı ve Uygulamalarının Gelişiminde Milli Eğitim Şuralarının Rolü. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1(1), 45–55

Doğan, S. (1991). Başlangıcından Bugüne Türk Resmi Dokümanlarında Rehberlik Kavramı ve Anlayışı: Bir İnceleme. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1, 11, 29–44.

Doğan, S. (1996). *MEB’nin PDR Hizmetleriyle İlgili Temel Politikaları ve Yaklaşımları: Son 25 Yıla İlişkin Bir Değerlendirme*, III. Ulusal PDR Kongresinde Sunulan Bildiri Metni, Adana.

Doğan, S. (2000). Okul Rehberliği ve Danışmanlığı Alanında Çağdaş Bir Yaklaşım: Kapsamlı Rehberlik Modeli, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 13, 56–61.

Doğan, S. (2000). Psikolojik Danışman Eğitiminde Akreditasyonun Gereği ve Bir Model Önerisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(14), 31–38.

Doğan, S. (2000). The historical development of counseling in Turkey. *International Journal for the Advancement of Counseling*, 22, 57-67.

Doğan, S. (2005). *21. Yüzyılda Psikolojik Danışma Alanının Değişen Dünya Görüşü*, VIII. Ulusal PDR Kongresine sunulan bildiri metni, İstanbul.

Ege Üniversitesi Mezunlar Derneği (2001). 29 Şubat 2010 tarihinde <http://egemezun.ege.edu.tr/> adresinden alındı.

- Erden, M. “H.Ü Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Öğrencilerinin Meslekleri İle İlgili Beklentileri”, Yayınlanmamış Doçentlik Çalışması, Ankara, 1989
- Ergene, T. (2003). Psikolojik Danışma Meslek Yasasına Gerek Var mı? *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bülteni*, 7, 27–30
- Erkan, S. (2003). Rehberlik nedir?. *İlköğretimde rehberlik içinde*. Kuzgun, Y. (Ed.). 4. baskı. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Gibson, R. L ve Mitchell, M. H. (1995). *Introduction to counseling and guidance*, 4th Ed. Merrill, Prentice Hall
- Hacettepe Üniversitesi Mezunlar Derneği (1999). 01 Nisan 2010 tarihinde <http://humed.org.tr/> adresinden erişildi
- Haddad, A. (1998). Sources of social support among school counselors in Jordan and its relationship to burnout. *International Journal for Advancement of Counseling*, 20, 113–121.
- Hamamcı, Z., Murat, M. ve Çoban, A.E. (2004). Gaziantep'teki okullarda çalışan psikolojik danışmanların mesleki sorunlarının incelenmesi. 13. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Hartman, D.E., Schmidt, S.E. (1995). Understanding Student/Alumni Satisfaction From a Consumer's Perspective. *Research in Higher Education*, 36(2), 197-217.
- Helms, B.J. ve Ibrahim, F.A. (1985). A comparison of counselor and parent perceptions of the role and function of the secondary school counselor. *The School Counselor*, 33, 266–274.

- Jett, S.T.ve Delgado-Romero, E.A. (2009) Prepracticum service learning in counselor education: A qualitative case study. *Counselor Education & Supervision*. 49(2) 106-121.
- Kaya, A. ve Çivitçi, A. (2004). Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programlarının Geliştirilmesi, Psikolojik Danışma ve Rehberlik (s. 227–254). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kepçeoğlu, M. (1978). *Orta Dereceli Okullarda Rehberlik Uzmanlarının Görevleri: Yayımlanmamış Doçentlik Tezi*, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kepçeoğlu, M. (1974). “Orta Dereceli Okullarda Rehberlik Anlayışı.” Yayımlanmamış Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kepçeoğlu, M. (1994). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Özerler Matbaası
- Korkut, F.(2005). *Avrupa Birliği ve PDR.. VIII.Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresinde sunulan bildiri metni*, İstanbul.
- Korkut, O. (2007). Psikolojik Danışma Alanında Meslekleşme ve Psikolojik Danışman Eğitimi, Özyürek, Korkut, O. (Ed.) *Gelişen Psikolojik Danışma ve Rehberlik* (ss. 95-123) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Korkut, O. (2007). Psikolojik Danışmanların Mesleki Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlıkla İlgili Görüşleri. *HÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 187-197.
- Korkut Owen, F. (2009). Mesleki gelişim öyküleri. X. PDR Kongresi, Adana, 21-23 Ekim, 2009.
- Korkut O., Acar, T., Haskan, Ö. ve Kızıldağ, K. (2010). PDR Lisans Programlarından Mezun Olanlarla İlgili Bir İzleme Çalışması. Uluslar Arası Öğretmen Yetiştirme Politikaları Ve Sorunları Sempozyumu II16 –18 Mayıs , Ankara.

- Krumboltz, J. D. (1998). Debate: Counsellor actions needed for the new career perspective. *British Journal of Guidance and Counselling*, 26 (4); 559-565.
- Kuhn, L. (2004). *Student Perceptions of School Counselor Roles and Functions*. Unpublished master's thesis, University of Maryland, Baltimore.
- Kuzgun, Y. (1990). Rehberlik ve Psikolojik Danışmada Unvan Sorunu. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1(1), 32-38.
- Kuzgun, Y. (1993). Türk Eğitim Sisteminde Rehberlik ve Psikolojik Danışma, *Eğitim Dergisi*, 6, 3–8.
- Kuzgun, Y. (2000). İlköğretimde Mesleki Gelişim (Y. Kuzgun, Trans.), *İlköğretimde Rehberlik* (s. 125–153). Ankara: Nobel Yayın.
- Küçükahmet, L.(1985). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Mezunları İzleme Araştırması. A.Ü Eğitim Bilimleri Fakültesi Ya. No. 145
- Landrum, R. E. ve Elison-Bowers, P. (2009). The post-baccalaureate perceptions of psychology alumnu. *College Student Journal*, 43(2), 676-681.
- Linh Le, Quyen Tu Bui, Ha Thanh Nguyen ve Arie Rotem (2007). “Alumni Survey of Masters of Public Health (MPH) training at the Hanoi School of Public Health”, *Human Resources for Health* .
- Lunneborg, P.W. (1985). Job satisfactions in different occupational areas among psychology baccalaureates. *Teaching of Psychology*, 12, 21-22.
- Marmara Üniversitesi (2005). 29.02.2010 tarihinde
<http://anket.marmara.edu.tr/v2/survey.php?sid=244> adresinden alındı

Martin, A.J. (2000). Graduate satisfaction with university and perceived employment Preparation. *Journal of Education and Work*, 199-213

Mc Govern, T., Hawk, B.K (1988). The liberating science and art of undergraduate psychology.

Mc Govern, T. (1989) "A Review of Alumni Surveys on Undergraduate Psychology Majors" *Teaching of Psychology* Vol. 16, No.2

MEB (1968). Rehberlik ve Arastırma Merkezleri Yönetmeliği. Millî Eğitim Basımevi. Ankara 1968.

M.E.B (1975). *Tebliğler Dergisi*, sayı: 1805.

M.E.B (1981). *Onuncu Milli Eğitim Şurası Raporu*. Ankara M.E.B. Yayınları

MEB (1981). Türk Millî Eğitim Sisteminde Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin Yeniden Düzenlenmesine iliskin Esaslar. Millî Eğitim Basımevi. Ankara

M.E.B (1982). *On Birinci Milli Eğitim Şurası Rapor*. Ankara M.E.B. Yayınları.

M.E.B (1991). *Özel Eğitim ve Rehberlik Dairesi Başkanlığı-Özel Eğitimle İlgili Mevzuat (Kanunlar, Yönetmelikler, Genelgeler)*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

M.E.B (2002). *2002 Yılı Başında Milli Eğitim*. 29.02.2010 tarihinde <http://apk.meb.gov.tr> adersinden alındı

MEB (2006) Milli Eğitim Őuraları, Ankara. 29.02.2010 tarihinde [http:// apk.meb.gov.tr](http://apk.meb.gov.tr) adresinden alındı

MEB (2007). On Yedinci Milli Eğitim Şurası, Ankara. 29.02.2010 tarihinde
[http:// apk.meb.gov.tr](http://apk.meb.gov.tr) adresinden alındı

Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi, (2009). 29.02.2010 tarihinde
<http://www.mersin.edu.tr/ozela.php?id=2&tip=1&oid=3687> adresinden alındı

Morrisette, P. (2000). School counselor well-being. *Guidance and Counseling*, 16 (1),
2-9. Retrieved: April 12, 2006. EBSCO database.

Nazlı, S. (2003). *Öğretmen adaylarının ilköğretim okullarındaki rehberlik ve psikolojik danışma uygulamalarını değerlendirmeleri*. VII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi. Ankara: Türk PDR Derneği Yayını.

Ogletree S.M. ve Matile S. (1998). Using Alumni Surveys to Evaluate and Improve the Psychology Major. *College Student Journal*, 32 (2), 215-222.

Ogletree, S.M. (1999). Improving career advising: Responding alumni surveys. *Journal of Instructional Psychology*, 26, 1. 42-46

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mezunlar Derneği (1965). 29.2. 2010 tarihinde
<http://www.odtumd.org.tr/> adresinden alındı

OSYM (2009). ÖSS Tercih Kılavuzu, 26.02.2010 tarihinde
<http://www.osym.gov.tr/Genel/Belge6> adresinden alındı

Özbay, Y. (2004). Kişisel Rehberlik. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik* (s. 107–136).
Ankara: Pegem Yayıncılık.

Özçelik, İ., İskender, M. ve Palancı, M. (2000). İlköğretim Okullarında Rehberlik hizmetlerinin değerlendirilmesi.

- Özdemir, A. K., Özdemir, H. D., Coşkun, A. ve Çınar, Z. (1999). Diş Hekimliği Fakültesi öğretim elemanlarında tükenmişlik ölçeğinin değerlendirilmesi *Cumhuriyet Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Dergisi*, 2 (2), 98–104.
- Özgüven, İ.E.(1986). *Eğitimde Psikolojik Hizmetlerin Sunulmasında Yararlanılacak Uzman Elemanların Yetiştirilmesi ve Sorunlar: Eğitimde Psikolojik Hizmetler ve Sorunlar*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Özgüven, İ.E. (1990). Ülkemizde Psikolojik Danışma ve Rehberlik Faaliyetlerinin Dünü ve Bugünü, *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1(1), 4–15.
- Özoğlu, S. Ç.(1982) Eğitimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Yayınları. İzmir
- Özoğlu, S,Ç.(1986). *Eğitim sistemimizde Psikolojik Hizmetlere Genel Bir Bakış: Eğitimde Psikolojik Hizmetler ve Sorunlar*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Özyürek, R. (2007). Psikolojik Danışman Eğitiminin ve Okullardaki PDR Hizmetlerinin Niteliğini Yükseltmeye Yönelik Öneriler. Özyürek, R., Korkut-Owen, F. Ve Owen D.W. *Gelişen Psikolojik Danışma ve Rehberlik* (ss 123-139), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Pace, C.R. (1979). Measuring Outcomes of College.
- Paisley, P. O. & Mc Mahon, H. G. (2001). School counseling for the 21.st century: challenges and oppurtunities. *Professional School Counseling*, 5 (2), 106- 116.
- Pişkin, M. (1989). “Orta Dereceli Okullarda Görevli Yönetici, Öğretmen ve Danışmanların İdeal ve Gerçek Danışmanlık Görev Algıları.” Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Pişkin, M. (2006). Türkiye’de Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin Dünü, Bugünü ve Yarını. Hesapçioğlu, M. ve Durmuş, A. (ed.) *Türkiye’de Eğitim Bilimleri: Bir Bilonço Denemesi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Pryor, R. G. L., ve Bright, J. E. (2003). The Chaos Theory of careers. *Australian Journal of Career Development*, 12, 12-20.
- Sanyal, B.C. (1987) “Graduate Unemployment and Education”, Economics of Education, Research and Studies. Oxford: Pergamon Press
- Shectman, Z. ve Wirzberger, A. (1999). Needs and preferred style of supervision among Israeli school counselors at different stages of professional development. *Journal of Counseling and Development*, 77(4), 456–464.
- Sutton, J.M. (1988). Work Environment Perspectives of School Guidance Counselors in isolated Settings. *Research in Rural Education*, 5, 17–21.
- Tan, H. (1990). Okullarımızda Psikolojik Hizmetlerin Neresindeyiz. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1(1), 27–31.
- Tan. H. (2000). Psikolojik Danışma ve Rehberlik. İstanbul, Alkım Yayınevi
- Taymaz, H (1995). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi mezunları izleme araştırması-3. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, No: 178: Ankara.
- Titley, R.W. (1979) Whatever Happened to The Class of “67”. *American Psychologist*, 33,1094-1098.
- Topses, G. (2007). *Psikolojik Yardım Hizmetleri Kuram ve Uygulamalar Rehberlik ve Psikolojik Danışma Önleyici Rehberlik*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Uludağ Üniversitesi Mezunlar Derneği (2005). 29.02.2010 tarihinde <http://www.umed.org.tr/> adresinden alındı

Ünal, L. (1990) “Eğitim Bilimleri Öğrencilerinin İstihdam Beklentileri (Bir Araştırma)”, Eğitim bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 1-2)

Volkwein J, (2008). “The Foundations and Evolution of Institutional Research”. New Directions For Higher Education, No. 141, 2008

Ware, M.E., Meyer, A.E. (1981). Career Versatility of the Psychology Programs. *Teaching of Psychology*, 8, 12-15

Wise, P.S., Smith, G.F. ve Fulkerson, F.E. (1983). Occupations of Psychology majors Receiving Undergraduate Degrees From Western İllionis University. *Teaching of Psychology*, 10, 53-54

Wishart, P., Rossmann, J. (1977). Career Patterns, Employment and Earnings of Graduates off 11 ACM Colleges. Associated Colleges of The Midwest.

Yeşilyaprak B. (2004) Eğitimde Rehberlik Hizmetleri. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara

Yeşilyaprak, B. (2006, 30. Temmuz). Yolculuk Sürüyor. *Radikal Gazetesi*.

Yeşilyaprak, B. (2007). Türkiye’de PDR Alanının Gelişiminde Türk PDR Derneğinin Yeri ve Önemi

Yöntem, D.Z. (1999). Liselerdeki Yönetici ve Öğretmenlerin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerine İlişkin Beklentileri, *Çağdaş Eğitim Dergisi*

Ek I
Hacettepe Üniversitesi
Psikolojik Danışma ve Rehberlik Lisans Programı
Mezun İzleme Anketi

Değerli Meslektaşımız,

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Psikolojik Danışma ve Rehberlik Ana Bilim Dalı, lisans programının eğitim kalitesini yükselterek, mesleğimizin daha olumlu yönde gelişmesinde siz meslektaşlarımızın fikirlerinin ve görüşlerinin önemli bir katkı sağlayacağından yola çıkarak Doç. Dr. Tuncay ERGENE'nin tez danışmanlığını yaptığı ve Psikolojik Danışman Gökmen ÖCAL'ın hazırladığı "**HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK LİSANS PROGRAMI MEZUNLARININ MEZUN OLDUKLARI PROGRAMA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ**" konulu çalışma için hazırladığımız ankete katılımınız için şimdiden teşekkür ederiz.

1. Bölüm : Mezun Profili

Adınız :

Soyadınız:

Cinsiyetiniz:

Çalıştığınız Kurumun İsmi:

Çalıştığınız Kurumdaki Ünvanınız :

Mezuniyet Tarihiniz : (Lisans):

Aylık geliriniz: (TL)

() 500 – 999

() 1000 – 1499

() 1500 – 1999

() 2000 – 2500

() 2500 ve üzeri

Medeni Drumuz:

Evli Bekar

Genellikle PDR alanıyla ilgili görevlerde mi çalıştınız?

Evet Hayır

Mezun olduktan sonra çalışmış olduğunuz kurumları, ünvanınızı ve çalışma sürenizi ilk çalıştığınız kurumdan başlayarak sıralayınız.

KURUM ADRESİ ARALIĞI	KURUMDAKİ ÜNVAN	ÇALIŞMA SÜRESİ (YIL)
1.....
2.
3.
4.
5.

1. Şu anda çalıştığınız Kurumun Türü:

- Eğitim Kurumu
 a - Devlet Okulu
 b - Özel Okul
 c – Özel Eğitim Okulu
 d – Özel Rehabilitasyon Merkezi
 e – Özel Eğitim
 f - RAM (Rehebrlik Araştırma Merkezi)
 g – Milli Eğitim Merkez Örgütü
 h – Merkez İl – İlçe Müdürlükleri
 i – Diğer Bakanlıklar (Adalet, Sağlık Bakanlığı vb.)

Lütfen yazınız :

- j – Üniversite
 k – Kendine Ait İş Yeri
Diğer : (Belirtiniz)

2. Çalıştığınız kurum eğitim sektöründe ise lütfen hangi kademedeki görev yaptığınız işaretleyiniz

- Anaokulu
- İlköğretim I. Kademe
- İlköğretim II. Kademe
- Lise
- Üniveriste
- Dershane

3.Mesleğinizdeki kıdeminiz.

- 0 - 5 Yıl
- 6 -10 Yıl
- 11 – 15 Yıl
- 16 – 20 Yıl
- 21 – 25 Yıl

2. Bölüm: Çalışma Alanına İlişkin Bilgiler

1 - Hacettepe Üniversitesi PDR Lisans Programı ;	Hiç	Az	Çok
1. Kişilik özelliklerimi geliştirdi.	(1)	(2)	(3)
2. Alko, Madde ve diğer türlerdeki bağımlılığı olan bireylere yardım etme konusunda yeterlilik kazandırdı.	(1)	(2)	(3)
3. Çocuk ve ergenlere Psikolojik danışma konusunda yeterlilik kazandırdı.	(1)	(2)	(3)
4. Toplumun ruh sağlığına katkı sağlamama yardımcı olacak bilgi birikimini yeterli düzeyde verdi.	(1)	(2)	(3)
5. Grupla Psikolojik Danışma alanında yeterli eğitimi sağladı.	(1)	(2)	(3)
6. Yüksek öğretimde psikolojik danışma ve rehberlik alanında yeterli eğitimi sağladı.	(1)	(2)	(3)
7. Bireysel Psikolojik Danışma alanında yeterli eğitimi sağladı.	(1)	(2)	(3)
8. Evlilik ve Aile Danışmanlığı alanında yeterli eğitimi sağladı..	(1)	(2)	(3)
9. Çoklu Kültürel Alanda Psikolojik Danışma konusunda yeterli eğitimi sağladı.	(1)	(2)	(3)
10. Farklı cinsel tercihleri olan bireylerle danışma konusunda yeterli olmama sağladı	(1)	(2)	(3)
11. Fiziksel engellilerle danışma konusunda yeterlilik kazandırdı.	(1)	(2)	(3)
12. Yaşlılar ile danışma konusunda yeterlilik kazandırdı.	(1)	(2)	(3)
13. Okul Danışmanlığı alanında yeterlilik kazandırdı.	(1)	(2)	(3)
14. Program geliştirme ve yönetimi konusunda yeterlilik kazandırdı.	(1)	(2)	(3)
15. Mesleki Rehberlik alanında yeterlilik kazandırdı.	(1)	(2)	(3)
16. Eğitsel Rehberlik alanında yeterlilik kazandırdı.	(1)	(2)	(3)
17. Psikolojik ölçme ve değerlendirme araçlarını geliştirme ve değerlendirme konusunda yeterlilik kazandırdı.	(1)	(2)	(3)
18. Teşhis, danışan kayıtlarını tutulması ve sevk konularında yeterlilik kazandırdı.	(1)	(2)	(3)
19. Süpervizyon(Gözetim) alanında yeterlilik kazandırdı.	(1)	(2)	(3)
20. Konsültasyon(Müşavirlik) alanında yeterlilik kazandırdı.	(1)	(2)	(3)
21. Araştırma ve değerlendirme yapabilme becerisi kazandırdı.	(1)	(2)	(3)
22. Meslek yaşantımda benden beklenenleri karşılamada yeterlilik kazandırdı.	(1)	(2)	(3)
23. Meslek yaşantımdaki iletişim becerilerimi geliştirmemde katkıda bulundu.	(1)	(2)	(3)

Hacettepe Üniversitesi PDR lisans programında aldığınız ve size en çok yarar sağladığını düşündüğünüz dersler hangileridir? (Birden fazla işaretleme yapabilirsiniz)

A – GİRİŞ DERSLERİ

- Modern Biyoloji
- Öğretmenlik Mesleğine Giriş
- Temel Matematik
- Yabancı Dil
- Türk Dili ve Edebiyatı
- Kaynak Tarama ve Rapor Yazma
- İstatistik
- Genel İktisat
- Felsefeye Giriş
- Sosyal Antropolojiye Giriş
- Sınıf Yönetimi
- Öğret. Planlama ve Değerlendirme
- Eğitim Yönetimi
- Özel Eğitim
- Bilgisayar

B – ALAN DERSLERİ

- Psikolojiye Giriş
- Sosyolojiye Giriş
- Gelişim Psikolojisi
- Öğrenme Psikolojisi
- Bireyi Tanıma Teknikleri
- Sosyal Psikoloji
- Kişilik ve Uyum Problemleri
- Psikolojik Testler
- Psikolojik Danışma İlke ve Tek.
- Rehberlik Örgütü ve Personel Yönetimi
- İlköğretimde Rehberlik
- Test Dışı Ölçme Teknikleri
- Mesleki Rehberlik
- Grupla Psikolojik Danışma
- Meslek Sorunları ve Ahlak İlkeleri
- Davranış Bozuklukları
- Gelişim Sorunları
- Psikolojik Ölçme Aracı Geliştirme
- PDR’de Çağdaş Akımlar
- Yüksek Öğretimde Kişilik Hizmetleri
- PDR’de Güncel Konular
- Krize Müdahale
- Uygulama Dersleri
- Alan Çalışması I
- Alan Çalışması II

2 – Hacettepe Üniversitesi PDR lisans programında aldığınız eğitim süresince aşağıdakilerden hangisi sizi daha fazla memnun etti? (Birden fazla işaretleme yapabilirsiniz)

- Derslerin kapsamlı ve nitelikli olması
- Derslerin işleniş biçimi
- Öğrenci ile kurulan iletişim
- Eğitim ortamları (fiziksel ortam)
- Uygulama odaları
- Akademik destek
- Diğer

3- PDR alanında Yabancı Dil Eğitimi gerekli görüyor musunuz?

- Evet Hayır

4 – Hacettepe Üniversitesi PDR lisans programını başkalarına önerir misiniz?

- Evet Hayır

1 - Meslek yaşamınızda sıklıkla karşı karşıya kaldığınız konular nelerdir ?

(Birden fazla işaretleme yapabilirsiniz)

- Mesleki Rehberlik
 Gelişim Sorunları
 Arkadaşlık İlişkileri
 Davranış Problemleri
 Kaygı
 İletişim Becerileri
 Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite
 Kriz Yönetimi
 Travma ve Yas
 İnsan Kaynakları Yönetimi
 Yönetim ve Organizasyon
 Suça İtilmiş Çocuklar
 Adli Psikoloji ve Meslek İlkeleri
 Aile Danışmanlığı
 Diğer

2 - Size, Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanında öncelikli olarak çözülmesi gereken sorunlar nelerdir.?

- Meslek yasasının düzenlenmesi
 Meslek odasının kurulması
 Mesleki ünvan
 Mesai – çalışma saatleri
 Mesai – çalışma koşulları
 PDR Lisans Programının gözden geçirilerek geliştirilmesi (güncellenmesi)
 Diğer

3- Hacettepe Üniversitesi lisans programı mezunları ile şu anki öğrenciler arasındaki iletişimi geliştirmek için önerileriniz neler olurdu?

1. -----
2. -----
3. -----

4 - Hacettepe Üniversitesi PDR lisans programını “Mezunlar Etkinliği” düzenlenmesi durumunda katılmayı düşünür müsünüz?

- Evet Hayır

5 - Hacettepe Üniversitesi Mezunlar derneğine üye misiniz?

- Evet Hayır

6- Türk PDR Derneğine üye misiniz?

- Evet Hayır

**7- Hacettepe Üniversitesi PDR lisans programından mezun olmak yaşamınızı nasıl etkiledi?
(150- 200 kelimeyle açıklarmısınız)**

8- Hacettepe Üniversitesi Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Bölümünde verilen lisans eğitiminin geliştirilebilmesi için önemli olduğunu düşündüğünüz önerilerinizi belirtiniz.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Gökmen ÖCAL

Doğum Yeri ve Tarihi : Ankara /1975

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi :Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Psikolojik Danışma ve Rehberlik Ana Bilim
Dalı

Yüksek Lisans Öğrenimi :Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri
Enstitüsü Psikolojik Danışma ve Rehberlik
Ana Bilim Dalı

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri :

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar : ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel Lisesi, Özel
Arı Fen Lisesi – Özel Arı Anadolu Lisesi,
TED Ankara Koleji Lise Kısmı

İletişim

E-Posta Adresi : gokmenocal9@gmail.com

Tarih : 11 / 05/ 2010